

Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas
Nijverheidsstraat 26-38
1040 Brussel
Tel.: 02/289.76.11
Fax: 02/289.76.09

COMMISSIE VOOR DE REGULERING VAN DE ELEKTRICITEIT EN HET GAS

BESLUIT

(Z)141218-CDC-1110/7

tot vaststelling van

“de tariefmethodologie voor het aardgasvervoersnet, de opslaginstallatie voor aardgas en de LNG-installatie”

bedoeld in artikel 15/5bis, §2 van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige produkten en andere door leidingen, en in artikel 41, alinea 6, a), en in artikel 41, alinea 1, a), juncto artikel 41, alinea 10 van de richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en van de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en tot intrekking van Richtlijn 2003/55/EG

18 december 2014

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	4
I. WETTELIJK KADER	5
II. ANTECEDENTEN	7
III. UITGANGSPUNTEN VAN DE TARIEFMETHODOLOGIE	8
IV. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING	10
IV.1 Definities en toepassingsgebied	10
IV.2 Algemene tariefstructuur	10
IV.3 Het totaal inkomen te dekken door de tarieven	12
IV.3.1 Algemeen	12
IV.3.2 Kosten	12
IV.3.3 Vergoeding	14
IV.4 Criteria voor de beoordeling van het redelijk karakter van de kosten	23
IV.5 Procedure inzake indiening en goedkeuring van de tarieven en het totaal inkomen	26
IV.6 Procedures inzake controle en toepassing van de tarieven	26
IV.7 Verantwoording door middel van de boekhouding en de administratieve organisatie ...	28
IV.8 Overgangsbepalingen	29
IV.9 Diverse bepalingen	29
Commentaar met betrekking tot Bijlage 1: Rapporteringsmodellen voor gebruik door de netbeheerder	29
V. TARIEFMETHODOLOGIE	30
V.1 Definities en toepassingsgebied	31
V.2 Algemene tariefstructuur	33
V.3 Het totaal inkomen te dekken door de tarieven	35
V.3.1 Algemeen	35
V.3.2 Kosten	35
V.3.3 Vergoeding	37

V.4	Criteria voor de beoordeling van het redelijk karakter van de kosten	43
V.5	Procedure inzake indiening en goedkeuring van de tarieven en het totaal inkomen	53
V.6	Procedure inzake controle en toepassing van tarieven	53
V.7	Verantwoording door middel van de boekhouding en de administratieve organisatie ...	57
V.8	Overgangsbepalingen.....	58
V.9	Diverse bepalingen	59
BIJLAGE 1	.....	60

INLEIDING

De COMMISSIE VOOR DE REGULERING VAN DE ELEKTRICITEIT EN HET GAS (CREG) bepaalt hierna haar tariefmethodologie voor het aardgasvervoersnet, de opslaginstallatie voor aardgas en de LNG-installatie bedoeld in artikel 15/5bis van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige produkten en andere door leidingen (hierna: de Gaswet), en in artikel 41, alinea 6, a), van de Richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en van de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en tot intrekking van Richtlijn 2003/55/EG (hierna: Richtlijn 2009/73/EG).

Deze tariefmethodologie zal de Voorlopige Tarifaire Methoden van de CREG¹ vervangen. Na een publieke raadpleging over het Ontwerp van besluit van 18 juni 2014 werden de aanpassingen opgenomen in een Aangepast ontwerp van besluit. Dat Aangepast ontwerp van besluit werd op 1 december 2014 aan de Kamer van volksvertegenwoordigers bezorgd. Tijdens de hoorzitting van 9 december 2014 had het Directiecomité van de CREG de gelegenheid om mondeling te antwoorden op een aantal vragen, gesteld door de Voorzitter en de leden van de Commissie Bedrijfsleven Wetenschapsbeleid, Onderwijs, Nationale wetenschappelijke en culturele instellingen, Middenstand en Landbouw.

Omdat de CREG geen verdere reacties vanwege de Kamer mocht ontvangen en omdat de wettelijk voorziene voorbereidende procedure ter zake afgehandeld is, legt de CREG haar tariefmethodologie nu vast in een Besluit.

Dit Besluit bestaat uit vijf delen. Het wettelijk kader wordt in het eerste deel toegelicht. Het tweede deel behandelt de antecedenten. Het derde deel somt de uitgangspunten van de tariefmethodologie op. De commentaren bij de artikelen worden geformuleerd in het vierde deel. Het vijfde deel bevat de eigenlijke tariefmethodologie, inclusief de bijlage. Ten slotte zijn ook de bijlagen met betrekking tot de rapporteringsmodellen, het overleg met de beheerders en de openbare raadpleging bijgevoegd.

Dit Besluit werd goedgekeurd door het Directiecomité van de CREG tijdens zijn vergadering van 18 december 2014.

---

¹ CREG, Besluit (Z)111124-CDC-1110/2 tot vaststelling van voorlopige methoden voor het berekenen en vastleggen van de tarifaire voorwaarden inzake de aansluiting op en toegang tot het aardgasvervoersnet, de opslaginstallatie voor aardgas en de LNG-installatie.

I. WETTELIJK KADER

1. Artikel 41.1 van de Richtlijn 2009/73/EG bepaalt dat de regulerende instantie met name de taak heeft om de transmissie- en distributietarieven of hun berekeningsmethodes vast te stellen of goed te keuren op basis van transparante criteria.

2. Artikel 15/5bis, § 2, alinea 1 van de Gaswet bepaalt: "*na gestructureerd, gedocumenteerd en transparant overleg met de betrokken beheerders, stelt de CREG de tariefmethodologie op die de beheerder van het aardgasvervoersnet, de beheerder van de aardgasopslaginstallatie en de beheerder van de LNG-installatie moeten gebruiken voor het opstellen van hun tariefvoorstellen.*"

3. Artikel 15/5 bis, § 2, alinea 2 van de Gaswet voegt eraan toe dat de tariefmethodologie met name preciseert:

- de definitie van de kostencategorieën die door de tarieven worden gedekt;
- de regels van de evolutie na verloop van tijd van de kostencategorieën, met inbegrip van de methode voor de bepaling van de parameters die zijn opgenomen in de evolutieformule;
- de regels voor de toewijzing van de kosten aan de categorieën van netgebruikers;
- de algemene tariefstructuur en de tariefcomponenten.

4. De Gaswet bepaalt dat de methodologie moet worden goedgekeurd na overleg met de betrokken beheerders. De procedure met betrekking tot dit overleg wordt in principe nader omschreven in een "*expliciete, transparante en niet-discriminerende*" overeenkomst gesloten tussen de CREG en de beheerders. Bij gebrek aan een dergelijke overeenkomst voorziet de Gaswet een minimale overlegprocedure.

5. Artikel 15/5bis, § 5 van de Gaswet somt de richtsnoeren op die de CREG in acht moet nemen bij de uitwerking van de tariefmethodologie.

6. Artikel 15/5quater van de Gaswet bepaalt het volgende:

"De commissie motiveert en rechtvaardigt volledig en op omstandige wijze haar tariefbeslissingen, zowel op het vlak van de tariefmethodologieën als op het vlak van de tariefvoorstellen, teneinde de jurisdictionele controle ervan mogelijk te maken. Indien een beslissing op economische of technische overwegingen steunt, maakt de motivering melding van alle elementen die de beslissing rechtvaardigen."

Indien deze beslissingen op een vergelijking steunen, omvat de motivering alle gegevens die in aanmerking werden genomen om deze vergelijking te maken.

Krachtens haar transparantie- en motiveringsplicht publiceert de commissie op haar website de handelingen met individuele of collectieve draagwijdte die werden aangenomen in uitvoering van haar opdrachten krachtens de artikelen 15/5bis tot 15/5quinquies, alsook iedere gerelateerde voorbereidende handeling, expertiseverslag, commentaar van de geraadpleegde partijen. Bij het verzekeren van deze openbaarheid vrijwaart zij de vertrouwelijkheid van de commercieel gevoelige informatie en/of informatie met een persoonlijk karakter. De commissie stelt hiertoe, na overleg met de betrokken aardgasbedrijven, richtsnoeren op die de informatie aangeven die binnen het toepassingsgebied van de vertrouwelijkheid valt.

De commissie hecht aan haar definitieve handeling een commentaar dat de beslissing om de commentaren van de geconsulteerde partijen al dan niet in aanmerking te nemen rechtvaardigt."

7. De richtsnoeren van de CREG betreffende de informatie die als vertrouwelijk moet worden beschouwd uit hoofde van hun commercieel gevoelig of persoonlijk karakter, bedoeld in artikel 15/5quater werden op 29 augustus 2014 op de website van de CREG bekend gemaakt.

8. Krachtens artikel 15/14, § 2, alinea 2, 9°, van de Gaswet oefent de CREG "de tariefbevoegdheden uit bedoeld in de artikelen 15/5 tot 15/5quinquies en controleert [ze] de toepassing van de tarieven door de vervoersbedrijven wat hun respectievelijke netten betreft".

II. ANTECEDENTEN

9. Artikel 15/5bis, § 2 van de Gaswet bepaalt met name het volgende:

"Na gestructureerd, gedocumenteerd en transparant overleg met de betrokken beheerders, stelt de commissie de tariefmethodologie op die de beheerder van het aardgasvervoersnet, de beheerder van de aardgasopslaginstallatie en de beheerder van de LNG-installatie moeten gebruiken voor het opstellen van hun tariefvoorstellen."

Het bepaalt ook dat:

" [...] De tariefmethodologie kan worden opgesteld door de commissie volgens een vastgestelde procedure in gemeenschappelijk akkoord met de aardgasvervoersnetbeheerder, de aardgasopslaginstallatiebeheerder en de LNG-installatiebeheerder op basis van een uitdrukkelijk, transparant en niet-discriminerend akkoord."

10. In toepassing van deze bepalingen heeft de CREG overeenkomsten gesloten met de betrokken beheerders: met name op 18 februari 2014 met Fluxys Belgium en Fluxys LNG. Deze overeenkomsten werden op 4 april 2014 op de website van de CREG bekend gemaakt. Een aanhangsel aan de overeenkomst met Fluxys Belgium en Fluxys LNG werd op 17 juni 2014 afgerond en op 26 juni 2014 bekend gemaakt.

11. Het ontwerp van besluit werd voor overleg voorgelegd aan de betrokken beheerders op 2 juni en 18 juni 2014. Vervolgens maakte dat Ontwerp van 1 tot 30 september 2014 het voorwerp uit van een publieke raadpleging. Over deze raadpleging heeft de CREG een raadplegingsverslag² opgesteld dat op 27 november 2014 door het Directiecomité van de CREG werd goedgekeurd.

12. In het Aangepast ontwerp van besluit, heeft de CREG rekening gehouden met alle relevante vaststellingen en voornemens opgenomen in voornoemd raadplegingsverslag.

13. Dat Aangepast ontwerp van besluit werd op 1 december 2014 aan de Kamer van volksvertegenwoordigers bezorgd. Tijdens de hoorzitting van 9 december 2014 had het Directiecomité van de CREG de gelegenheid om mondeling te antwoorden op een aantal

---

² CREG, Verslag van de raadpleging (RA)141127-CDC-1110/5 over het ontwerp van besluit (Z)140618-CDC-1110/4 tot vaststelling van de tariefmethodologie voor het aardgasvervoersnet, de opslaginstallatie voor aardgas en de LNG-installatie, 27 november 2014.

vragen, gesteld door de Voorzitter en de leden van de Commissie Bedrijfsleven Wetenschapsbeleid, Onderwijs, Nationale wetenschappelijke en culturele instellingen, Middenstand en Landbouw.

Na die datum heeft de CREG geen reacties meer ontvangen.

III. UITGANGSPUNTEN VAN DE TARIEFMETHODOLOGIE

Het huidige Besluit heeft als doel de tariefmethodologie te bepalen voor het aardgasvervoersnet, de opslaginstallatie voor aardgas en de LNG-installatie conform artikel 15/5bis van de Gaswet, en van artikel 41, alinea 6, a), van de richtlijn 2009/73/EG.

Doorheen de bepaling van de tariefmethodologie wil de CREG de traditionele principes van transparantie, niet-discriminatie en evenredigheid in toepassing brengen. In grote mate geïnspireerd op de voorlopige tariefmethodologie zoals bepaald in het besluit van de CREG van 24 november 2011, ondersteunt de huidige, door de CREG voorgestelde tariefmethodologie in het bijzonder de ontwikkeling van de vervoersinstallaties conform de naleving van de richtsnoeren voorzien in artikel 15/5bis, §5 van de Gaswet, waarbij de ongepaste stimulansen werden geschrapt en vervangen door stimulansen die een optimaal beheer bevorderen, evenals de realisatie van relevante investeringen voor een betere marktwerking, voor de bevoorradingszekerheid en voor de integratie van de aardgasmarkt.

In die zin zullen de hubactiviteiten voor de Belgische markt deel uitmaken van de vervoersactiviteiten en zullen ze als dusdanig gereguleerd worden vanaf 2016.

De eerste van deze maatregelen is een beter onderscheid tussen de beheersbare en niet-beheersbare kosten, en de toekenning van een stimulans van 50% op het verschil tussen het budget van de beheersbare kosten en het daadwerkelijke bedrag van deze kosten. De tweede maatregel is de opheffing van de asymmetrische behandeling van de saldi op de verkoopvolumes.

Zoals in het verleden zal de vergoeding van de beheerders in principe worden berekend door een rendementspercentage toe te passen op de waarde van het gereguleerd actief, met het

oog op de stabiliteit van het reguleringssysteem van de tarieven dat tot nu toe werd toegepast.

Voor het gereguleerd actief zal rekening worden gehouden met licenties en softwarepakketten, aangezien deze immateriële vaste activa onmisbaar zijn voor de taak van de beheerders. Daarentegen zullen de meerwaarden gekoppeld aan de buitendienstgestelde materiële vaste activa niet meer kunnen worden opgenomen als element van een totaal inkomen. In geval van renovatie kunnen de investeringen worden afgeschreven over de helft van de initiële afschrijvingsperiode. Daarentegen zal er geen vooraf bepaalde activering van de exploitatiekosten meer kunnen worden toegevoegd aan de aankoopwaarde van investeringen.

Het rendementspercentage zal gebaseerd zijn op het jaarlijks gemiddelde van lineaire obligaties (OLO) van de Belgische staat met een looptijd van 10 jaar. De risicopremie zal voor alle activiteiten worden gestandaardiseerd. De bètafactor zal opnieuw in evenwicht worden gebracht om beter rekening te houden met het specifieke karakter van gas en elektriciteit.

Het is belangrijk op te merken dat de tarieven die van toepassing zijn op nieuwe installaties of op uitbreidingen van opslaginstallaties of LNG-installaties, of op nieuwe installaties of uitbreidingen van installaties die de bevoorradingszekerheid bevorderen, kunnen genieten van een langere toepassingstermijn, en ook een specifieke billijke marge dekken.

Met betrekking tot de procedure voor de goedkeuring van de tarieven is voorzien dat de beheerder een aangepast tariefvoorstel ter goedkeuring kan voorleggen aan de CREG tijdens de regulatoire periode en dat de verwerkingstermijnen door drie worden gedeeld zonder dat de termijnen voorzien voor de verschillende stappen van de goedkeuringsprocedure korter dan 5 werkdagen mogen zijn, en dit in geval van een overstap naar nieuwe diensten en/of een aanpassing van bestaande diensten en/of een aanpassing van de tarieven om in te spelen op de marktbehoeften.

Met het oog op de transparantie zal de CREG de status van de goedkeuringsprocedure van tariefvoorstellen publiceren, evenals, in voorkomend geval, een niet-vertrouwelijke versie van de tariefvoorstellen ingediend door de netbeheerder.

Aangezien het belangrijk is om over een veilig, betrouwbaar en efficiënt net te beschikken om de continuïteit van de aardgasbevoorrading te garanderen, is een opvolging van de investeringen noodzakelijk van bij de start van het projectvoorstel en de haalbaarheidsanalyse tot bij de implementatie en de indienststelling. Met dit doel zal een

halfjaarlijkse opvolging van de investeringen worden ingevoerd. Bovendien wordt een ontmantelingsfonds opgericht met het doel de onzekerheid te verminderen over de positie van aardgas in de energiemix tegen 2030. Indien een positief saldo wordt geaccumuleerd op de regularisatierekening, kan het gedeeltelijk worden gebruikt voor de financiering van investeringen en/of voor het aanvullen van het ontmantelingsfonds. Het resterende saldo zal worden gebruikt ten voordele van de toekomstige tarieven.

Ten slotte wordt een tariefstructuur gedefinieerd die anticipeert op de toekomstige Europese netwerkcode terzake en die de beste praktijken op dit vlak omvat.

IV. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

IV.1 Definities en toepassingsgebied

Art. 1

Dit artikel geeft aan dat de definities uit de Gaswet eveneens van toepassing zijn op de tariefmethodologie.

Art. 2

In dit artikel worden nog enkele bijkomende termen gedefinieerd. De definitie onder 3°, «rapporteringsmodel» werd aangepast. Om de rapporteringsmodellen die in Bijlage 1 van de tariefmethodologie gedefinieerd werden concreet vast te leggen, wordt het sluiten van een overeenkomst tussen netbeheerders en de CREG beoogd.

Tot slot wordt een definitie 14° ingevoegd ter oprichting van een ontmantelingsfonds gelet op de onzekere toekomst van aardgas in de toekomstige energiemix.

0

In dit artikel wordt het toepassingsgebied van de tariefmethodologie gedefinieerd.

IV.2 Algemene tariefstructuur

Art. 4

Dit artikel codificeert de huidige praktische werkwijze waarbij de beheerder eerst – met naleving van de raadplegingsvoorschriften uit de gedragscode – een voorstel van (aanpassing van) het dienstenprogramma bij de CREG indient. Na goedkeuring hiervan dient ook een tarief te worden goedgekeurd.

In tegenstelling tot de vorige regulatoire periodes, wordt gepreciseerd dat, vanaf de regulatoire periode 2016-2019, de tarieven worden toegepast voor een tariefjaar van een regulatoire periode. Het doel hiervan is te verduidelijken dat de tarieven weliswaar werden goedgekeurd voor een volledige tariefperiode, maar dat zij elk jaar kunnen verschillen. Dergelijke handelswijze werkt enerzijds een meer geleidelijke overgang in de hand naar de tarieven van een volgende regulatoire periode en vergemakkelijkt anderzijds de financiële opvolging en rapportering van de netbeheerder.

In een derde paragraaf wordt verwezen naar de criteria van de richtsnoeren van artikel 15/5bis, § 5, van de Gaswet.

Art. 5

Dit artikel geeft invulling aan sectie 3.1.1. van de huidige Europese kaderrichtsnoeren voor de tarieven door te stellen dat de tarieven in principe in capaciteit worden uitgedrukt, gezien dit de belangrijkste kostenveroorzaker is. Uitzonderingen worden toegelaten in twee gevallen. Ten eerste, in het geval de vervoerde volumes de belangrijkste kostenveroorzaker zijn. Ten tweede, in geval van specifieke diensten en/of infrastructuren, doch met een maximum van 5% van het totaal inkomen.

Art. 6

Dit artikel geeft invulling aan art. 18 van Verordening (EG) nr. 715/2009 door deze verplichting aan de beheerder toe te wijzen. Tevens wordt invulling gegeven aan sectie 2 van de huidige Europese kaderrichtsnoeren voor de tarieven.

Art. 7

Dit artikel geeft invulling aan sectie 2.3 van de huidige Europese kaderrichtsnoeren voor de tarieven.

IV.3 Het totaal inkomen te dekken door de tarieven

IV.3.1 Algemeen

Art. 8

Dit artikel bepaalt de twee onderdelen van het totaal inkomen dat nodig is voor de uitvoering van de gereguleerde activiteiten en dat in zijn geheel door gereguleerde tarieven moet worden gedekt: het betreft enerzijds het geheel van de netto-kosten van de beheerder die voor die activiteiten noodzakelijk zijn en anderzijds het geheel van vergoedingen toegekend aan de beheerder.

De Voorlopige Tarifaire Methoden van 24 november 2011 voorzagen nog een derde component, nl. het eventuele gedeelte van de meerwaarde iRAB dat nog op een activum rustte op het ogenblik van zijn buitendienststelling. Daarvan wordt afgestapt omdat het een zeker gevaar voor een versnelde desinvesteringstimulans zou kunnen inhouden.

IV.3.2 Kosten

Art. 9

Dit artikel bepaalt dat alleen die kosten gedekt mogen worden door de tarieven die de CREG niet als onredelijk beschouwt. In die optiek wordt verwezen naar punt V.4 infra waarin de concrete criteria worden vermeld.

Art. 10

Het tweede richtsnoer bedoeld in artikel 15/5bis, § 5 van de Gaswet bepaalt dat de tariefmethodologie moet toelaten om op een efficiënte manier alle kosten te dekken die noodzakelijk of doelmatig zijn voor de uitvoering van de wettelijke of reglementaire verplichtingen die aan de beheerder van het aardgasvervoersnet, de beheerder van de aardgasopslaginstallatie en de beheerder van de LNG-installatie worden opgelegd, evenals voor de uitoefening van hun activiteiten voor het beheerder van het aardgasvervoersnet, van de opslaginstallatie voor aardgas of van de LNG-installatie. Daarom somt dit artikel de verschillende relevante kosten en kostenverminderingen op en splitst het deze op in twee verschillende categorieën op basis van de mate van controle die de netbeheerder erover heeft:

- 1) de niet-beheersbare kosten waarop de netbeheerder geen of weinig controle heeft;
- 2) de beheersbare kosten waarop de netbeheerder controle heeft;

Dit onderscheid wordt verder in dit document gebruikt om de verschillende stimulansen op het vlak van de kostenbeheersing te definiëren.

Er is geen categorie voor beïnvloedbare kosten aangezien de netbeheerder niet beschikt over ondersteunende diensten, terreinen nodig heeft voor zijn stations en verzekeringen ter beschikking stelt bij schadegevallen.

Voor het overige werd de formulering van richtsnoer 15° bedoeld in artikel 15/5bis, §5 van de Gaswet overgenomen om een kostencategorie te definiëren.

Art. 11

Dit artikel bepaalt dat de beheerders van het aardgasvervoersnet, van de opslaginstallaties voor aardgas en van de LNG-installaties de kostprijs per aangeboden dienst op een zo laag mogelijk niveau handhaven door te zorgen voor een optimale beheersing van de factoren die deze kostprijs bepalen. Dit is een middelenverbintenis voor de beheerder van het aardgasvervoersnet, van de opslaginstallaties voor aardgas en de LNG-installaties.

Art. 12

In overeenstemming met richtsnoer 18° bedoeld in artikel 15/5bis, §5 van de Gaswet bepaalt dit artikel dat kruissubsidiëring tussen gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten niet is toegestaan.

Ten slotte legt dit artikel ook de doelstelling van de kostenallocatie uit.

Met betrekking tot de beheerder van het vervoersnet zal de keuze van een methode voor de kostenallocatie worden bepaald door de toekomstige Europese netwerkcode terzake.

IV.3.3 Vergoeding

IV.3.3.1 Algemene principes

Art. 13

Dit artikel bevat het overzicht van de diverse vergoedingen die aan de netbeheerder kunnen worden toegekend. Naast de billijke marge die de ‘klassieke’ vergoeding vormt voor de in de netten geïnvesteerde kapitalen, kunnen met ingang van 1 januari 2016 ook een aantal stimuli worden toegekend. Dat laatste gebeurt in uitvoering van richtsnoer 19° bedoeld onder artikel 15/5bis, § 5, van de Gaswet.

IV.3.3.2 Billijke marge op de in het net geïnvesteerde kapitalen

Art. 14

Deze bepaling kadert in de geest van richtsnoer 9° bedoeld in artikel 15/5bis, §5 van de Gaswet, dat bepaalt dat de normale vergoeding van in de gereguleerde activa geïnvesteerde kapitalen de aardgasvervoersnetbeheerder, de beheerder van de opslaginstallatie voor aardgas en van de LNG-installatie in staat moet stellen om de noodzakelijke investeringen te doen voor de uitoefening van hun opdrachten.

De billijke marge vormt zoals voorheen de normale vergoeding voor de in het net geïnvesteerde kapitalen. Dat laatste begrip vormt een rode draad doorheen de opeenvolgende versies van de Gaswet.

Sinds de start van haar regulering – de CREG moest zelf gestalte geven aan het begrip ‘billijke marge’ - heeft de regulator het begrip ‘geïnvesteerd kapitaal’ opgevat als het financiële begrip *Invested capital* en de daarop toe te kennen marge bedoeld als een *return on capital*.

Met dat begrip - initieel hanteerde de CREG daartoe dan ook de Nederlandstalige afkorting ‘GiK’ – werden en worden nog steeds alle middelen bedoeld die de netbeheerder moet investeren om zijn gereguleerde activiteiten op een efficiënte wijze te kunnen uitvoeren en om de optimale ontwikkeling van het net mogelijk te maken.

In een onderneming *in going concern* hebben niet enkel de vaste activa een permanent karakter: het permanente transformatieproces leidt er immers toe dat ook de elementen van het bedrijfskapitaal (activa en passiva) een ‘blijvend’ karakter krijgen en bedrijfseconomisch als ‘investeringen’ worden beschouwd.

De begrippen situeren zich dan ook eerder in een context van investeringsanalyse (*capital budgeting*). In tegenstelling tot de boekhoudregels maakt investeringsanalyse geen onderscheid tussen de investeringen in vaste activa (die wel worden afgeschreven) en deze in bedrijfskapitaal (die niet worden afgeschreven).

De in het net geïnvesteerde kapitalen bestaan daarom uit de som van de waarde van de geregeerde vaste activa en een bijzondere vorm van het bedrijfskapitaal, nl. de 'behoefte aan bedrijfskapitaal' [zie verder onder Art. 16]. De billijke marge komt tot stand door het toepassen van een rendementspercentage op de in het net geïnvesteerde kapitalen.

a) *Het gereguleerd actief*

Art. 15

§ 1 In overeenstemming met het gebruikelijke concept van het *Invested Capital* zijn de kapitalen die in het net worden geïnvesteerd nog steeds gebaseerd op de waarderingen die in 2002 werden uitgevoerd door Fluxys Belgium en Fluxys LNG op basis van de rapporten van twee onafhankelijke experts en door de bedrijfsrevisoren BDO op mandaat van de CREG. De CREG blijft van oordeel dat het gedeelte aan meerwaarde dat in de genoemde waardering werd opgenomen, enkel verband houdt met de materiële vaste activa. Dat houdt in dat, zodra een activum dat deel uitmaakte van die initiële waardering (iRAB) buiten dienst wordt gesteld, dat ook het bedrag van de meerwaarde die op dat activum rust uit de geïnvesteerde kapitalen moet worden geweerd.

Het tweede lid van deze paragraaf houdt in dat er op bestaande activa geen verdere meerwaarde kan worden gecreëerd door de overdracht ervan.

§ 2 Sinds de initiële bepaling van de waarde van de geïnvesteerde kapitalen evolueert het bedrag ervan in de tijd met een aantal elementen. Die ontwikkelingsregel is opgenomen in §2.

In overeenstemming met artikel 15/5bis, §5, 2° van de Gaswet moet de tariefmethodologie toelaten om het geheel van de kosten op een efficiënte wijze te dekken. Afschrijvingen op de historische aanschaffingswaarde maken deel uit van de jaarlijkse kosten (uit het inkomen) die via de tarieven dienen te worden gedekt. De CREG behoudt de afschrijvingstermijnen zoals voorzien in haar vroegere richtlijnen en zoals vastgelegd in haar Voorlopige Tarifaire Methoden. Deze termijnen zijn gebaseerd op een internationale vergelijking. Om een consistent beleid te blijven voeren in de waardering van activa, verkiest de CREG hier geen veranderingen aan te brengen.

De CREG beschouwt de afschrijvingen enkel als redelijk indien de afschrijvingstermijn op de technische levensduur van de activa is afgestemd. De CREG stelt echter ook vast dat nieuwe materiële activa moeten worden toegevoegd conform de bevoegdheden en de investeringen van de beheerders.

Omdat, zoals vermeld in § 1, de CREG van oordeel blijft dat het gedeelte aan meerwaarde, dat enkel verband houdt met de materiële vaste activa, moet, zodra een activum dat deel uitmaakte van die initiële waardering (iRAB) buiten dienst gesteld wordt, ook het overeenstemmend bedrag van de meerwaarde die op dat activum rust, uit de geïnvesteerde kapitalen geweerd worden.

Om opnieuw tot een consistent geheel aan geïnvesteerde kapitalen te komen vervangt de CREG de notie 'netto bedrijfskapitaal' als tweede element door de notie 'behoefte aan bedrijfskapitaal'. Daarmee herneemt de CREG de aanpak waar in het verleden de beheerders uitdrukkelijk zelf om hebben verzocht: de rentedragende schulden maken derhalve geen deel uit van de behoefte aan bedrijfskapitaal.

b) Het rendementspercentage

Art. 16

In overeenstemming met de Gaswet, beoogt de CREG een billijke *return on capital* voor de in het net geïnvesteerde kapitalen. De regulator heeft steeds vooropgezet dat deze de kenmerken moest hebben van een marktconforme vergoeding, die daarenboven concreet rekening hield met het werkelijk risico voor de investeerders.

Het zogenaamde *Capital Asset Pricing Model* (hierna: CAPM) beantwoordt aan die kenmerken. Dat model houdt immers expliciet rekening met de relatie tussen het netto rendement dat een investeerder verwacht enerzijds en met de mate waarin het risico van dergelijke belegging in aandelen van de netbeheerder bijdraagt tot het algemeen risico van de lokale (dus Belgische) aandelenmarkt anderzijds. Door de combinatie van een gericht gekwantificeerd risico en een marktconforme benadering, komt volgens de CREG een billijke *return on capital* tot stand.

In de regel wordt het CAPM gebruikt om te komen tot een gewogen gemiddelde kost (*Weighted Average Cost of Capital*, afgekort WACC) voor de vergoeding van de financiering van het volledige geïnvesteerd kapitaal met zowel eigen als vreemd vermogen.

De CREG heeft sinds het begin van haar tariefregulering echter geopteerd voor een stelsel van zogenaamde *embedded finance costs*: zij gaat ervan uit dat een doorgedreven financieel beleid van de netbeheerder tot lagere kosten van het vreemd vermogen leidt (en dus gunstiger is voor de netgebruikers) dan het bedrag dat anders als tweede component van de WACC aan de netbeheerder zou worden toegekend voor de dekking van diens vreemd vermogen.

Omwille van het principe van *embedded finance costs*, waarbij de financiële kosten erkend worden als een 'gewoon' deel van het totaal inkomen dat via nettarieven kan worden gerecupereerd, moet dus nog enkel een vergoeding worden voorzien voor het gedeelte 'eigen vermogen' dat voor de financiering van de RAB wordt aangewend.

Daarom spreekt de CREG niet (meer) van een WACC (gewogen voor de componenten 'eigen' en van 'vreemd' vermogen), maar vermeldt de wet een 'rendementspercentage', dat enkel op de totale fractie aan eigen vermogen wordt toegepast.

De waarborg van het *embedded finance costs* principe vergt een professioneel financieel beheer, maar ook dat de netbeheerder vreemd vermogen tegen een aanvaardbare kost kan aantrekken. Daarvoor is een gunstige financiële rating, of gelijkstelling daarmee, noodzakelijk. Enkel die combinatie is voor de netgebruiker tarifair nuttig die een billijk rendementspercentage koppelt aan een redelijke kost voor het aantrekken van vreemd vermogen.

De CREG heeft bij het begin van de regulering empirisch vastgesteld dat Belgische ondernemingen nog van een 'A'-rating konden genieten tot een verhouding tussen eigen en vreemd vermogen gelijk aan 33/67.

Die vaststelling ligt aan de grondslag van de financiële structuur met 33% eigen vermogen die de CREG steeds heeft vooropgezet: met dergelijke A-rating, of gelijkstelling daarmee, zou de *trade off* tussen eigen en vreemd vermogen een voor de netgebruikers gunstige kost tot gevolg hebben.

Op basis van het CAPM is de vergoeding voor het gedeelte van de eigen middelen dat dient om de in het net geïnvesteerde kapitalen te financieren, gelijk aan een risicovrije rente (zie Art. 17, § 1) plus de marktrisicopremie (zie Art. 17, § 2 en § 3) vermenigvuldigd met de bètafactor van de desbetreffende netbeheerder (zie Art. 17, § 4).

Art. 17

In dit artikel gaat de CREG dieper in op alle componenten van het CAPM. Daarbij acht de regulator het van belang dat een goed evenwicht tussen de verschillende componenten wordt bereikt.

§ 1 Deze bepaling definieert de berekeningsmodaliteiten voor de risicovrije rente.

Volgens Broquet (2004)³ is de risicovrije rente gebruikt in het CAPM het rendement van activa dat aan vier voorwaarden moet voldoen, waaronder met name (i) het ontbreken van het risico op nalatigheid van de schuldenaar, evenals (ii) het ontbreken van een liquiditeitsrisico, met andere woorden de mogelijkheid om op elk moment om het even welke hoeveelheid van deze activa te kopen of te verkopen.

Het gebruik van het rendement van de obligaties van de eigen staat is een courante praktijk bij de Europese regulatoren. Zo heeft de CREG, sinds het begin van de regulering, het rendement van de lineaire obligaties uitgegeven door de Belgische overheden (hierna: OLO) als risicovrije rente gebruikt.

§ 2 Deze bepaling definieert de berekeningsmodaliteiten voor de individuele risicopremie gekoppeld aan de netbeheerder in kwestie.

§ 3 Sinds het begin van de regulering heeft de CREG het niveau van de risicopremie voor de Belgische markt bepaald op basis van de studies die werden besteld bij drie externe adviseurs die zij had aangesteld. De uitgangspunten van de CREG daarbij waren:

- 1) een bepaling op basis van historische gegevens (dus niet prospectief);
- 2) een berekening over de recentste 40 jaren;
- 3) een berekening op basis van het geometrisch gemiddelde van het verschil tussen de *return* van de aandelenmarkt enerzijds en de OLO rente op 10 jaar anderzijds.

De vastgelegde risicopremie van 3,50 % komt overeen met de hoogste waarde uit de 3 studies en is dus dezelfde als deze in de twee vorige regulatoire periodes.

Een andere gezaghebbende bron terzake vormt de historische benadering gevolgd door Elroy Dimson, Paul Marsh en Mike Staunton van de London Business School, die het voorwerp uitmaakt van een jaarlijkse publicatie van Crédit Suisse. Het gemiddelde van de

---

³ Broquet, Cobbaut, Gillet en van den Berg (2004), *Gestion de portefeuille*, 4de editie, p 159

rekenkundige en meetkundige gemiddelden vermeld voor België voor de periode 1900-2013 bedraagt 3,45%.

Deze studie toont op overtuigende wijze aan dat de risicopremie van de Belgische aandelenmarkt van oudsher tot de laagste ter wereld behoort. De resultaten ervan tonen aan dat het behoud van de 3,50% geen onderschatting inhoudt.

§ 4 Cruciaal in het CAPM is de bètafactor: deze wegingsfactor geeft het systematische risico aan van een belegging in aandelen van de betreffende individuele onderneming (in dit geval de netbeheerder) ten overstaan van het globaal risico van de betreffende financiële markt. De bètafactoren voor de beheerders worden bepaald uitgaande van het feit dat de gevoeligheid van de koers van het aandeel van de netbeheerder ten opzichte van de marktschommelingen niet representatief is voor hun intrinsieke gevoeligheid (er zijn te weinig aandelen genoteerd op de beurs) met betrekking tot de vervoers- en opslagactiviteit en dat de firma Fluxys LNG NV voor de terminalactiviteiten helemaal niet op de beurs is genoteerd. Bovendien zijn de opslagactiviteiten en de activiteiten voor de LNG-terminals heel vaak niet gereguleerd in Europa. Deze activiteiten hebben ook te maken met een sterkere concurrentie en genieten bovendien niet van een captieve markt. In verhouding tot het aardgasvervoer zijn deze activiteiten veel kleiner in België omdat zij bestaan uit een unieke en specifieke infrastructuur. Om deze redenen is de CREG van mening dat deze activiteiten aan een grotere volatiliteit zouden zijn onderworpen indien zij op de beurs zouden zijn genoteerd. Daarom behoudt de CREG de huidige bètafactor van 0,65 voor de vervoersactiviteit, maar trekt het deze op tot 0,78 voor de opslag- en LNG-activiteiten.

§ 5 Omwille van de illiquiditeit van het aandeel van de beheerder van het aardgasvervoersnet en van de opslaginstallatie voor aardgas worden de risicovrije rente en de risicopremie voor deze beheerders verhoogd met een illiquiditeitscoëfficiënt van 20% (α).

Art. 18

De formule voor de berekeningswijze van de normale billijke marge is opgenomen in dit artikel en is dezelfde gebleven als voorheen, met uitzondering van de illiquiditeitspremie. Door gebruik te maken van een factor S voor de berekening van het gedeelte aan eigen vermogen waarmee de RAB wordt gefinancierd, spoort deze bepaling de netbeheerder aan een optimale financiële structuur aan te nemen door de financiële hefboom te gebruiken, zonder echter de solvabiliteit in gevaar te brengen. Op deze manier worden de financieringskosten (eigen kapitaal en vreemd kapitaal) tot een minimum beperkt.

Art. 19

Deze bepaling beschrijft gedetailleerd op welke basis de netbeheerder de parameters van de billijke marge moet definiëren in zijn tariefvoorstel en in zijn tariefverslagen. Deze werkwijze is dezelfde als tot nog toe toegepast ten aanzien van de betreffende beheerders.

Art. 20

Dit artikel stemt overeen met artikel 15/5bis, § 5, 21° van de Gaswet, dat voorziet dat de tariefmethodologie die van toepassing is op bepaalde types installaties mag afwijken van de tarieven voor aansluiting en gebruik van het aardgasvervoersnet teneinde de ontwikkeling ervan op lange termijn mogelijk te maken. In de mate dat de CREG één enkele tariefmethodologie uitwerkt voor de drie infrastructuurtypes (vervoer, opslag, LNG,) is het voorliggende methodologie die de CREG toelaat om de nodige afwijkingen te voorzien.

In de zin van de Gaswet is een “nieuwe installatie” een aardgasinstallatie die niet afgewerkt is ten laatste op 4 augustus 2003 (art. 1, 41°).

Vanuit economisch oogpunt zijn deze afwijkingen noodzakelijk. De tariefreglementering voorziet deze afwijkingen immers al ettelijke jaren. In dit opzicht wordt verwezen naar het Koninklijk Besluit van 15 december 2003 betreffende de algemene tariefstructuur en de basisprincipes en procedures inzake de tarieven en de boekhouding van de aardgasondernemingen actief op het Belgisch grondgebied voor hun nieuwe transportinfrastructuren erkend als zijnde van nationaal of Europees belang en noodzakelijk om hun ontwikkeling op lange termijn mogelijk te maken (Belgisch Staatsblad, 23 december 2003), opgeheven (en vervangen) door het Koninklijk Besluit van 8 juni 2007 betreffende de algemene tariefstructuur en de basisprincipes en procedures inzake de tarieven en de boekhouding van de beheerders bedoeld in de wet van 12 april 1965 en actief op het Belgisch grondgebied voor hun uitbreidingen van installaties of nieuwe aardgasvervoersinstallaties voor opslag van aardgas en voor hun uitbreidingen van installaties of nieuwe aardgasvervoerinstallaties voor LNG, alsook voor hun uitbreidingen van installaties of nieuwe aardgasvervoersnetten voor de capaciteit bestemd voor doorvoer, noodzakelijk om de ontwikkeling op lange termijn van deze installaties toe te laten (Belgisch Staatsblad, 19 juni 2007).

Dit laatste Koninklijk Besluit werd inderdaad opgeheven door de wet van 8 januari 2012; maar het besluit van de CREG van 24 november 2011 dat de voorlopige berekeningsmethodes definieert en de tariefvoorwaarden voor de aansluiting op en de

toegang tot het aardgasvervoersnet, de opslaginstallaties voor aardgas en de LNG-installaties bepaalt, bevatte ook gelijkaardige maatregelen.

Met betrekking tot de LNG-installaties heeft de CREG al een beslissing terzake aangenomen, op basis van het Koninklijk Besluit van 15 december 2003. Dit besluit keurt het meerjarig tariefvoorstel van NV Fluxys LNG voor het gebruik van de capaciteiten van de LNG-terminal van Zeebrugge na 2006 goed en is van kracht tot 2026. Op 29 november 2012 heeft de CREG de beslissing (B)121129-CDC-657G/06 betreffende het geactualiseerde tariefvoorstel van Fluxys LNG goedgekeurd, waardoor de toepassingstermijn van de tarieven tot 1 april 2027 werd verlengd. Het ontwerpartikel doet geenszins afbreuk aan deze beslissing en vormt integendeel een nieuwe wettelijke basis ervoor.

Sommige specifieke infrastructuren genoten ook van een voordeligere billijke marge. Het gaat om de infrastructuur bedoeld in artikel 6 van de (EU) Verordening nr. 994/2010 van 20 oktober 2010 betreffende maatregelen tot veiligstelling van de gaslevering, die Richtlijn 2004/67/EG herroept. Het stelsel dat van toepassing is op deze infrastructuur werd, conform de toenmalige geldige reglementering, gedefinieerd in een akkoord afgesloten tussen de CREG en Fluxys NV, na de aanvankelijke weigering van het tariefvoorstel door de CREG en de oplegging van voorlopige tarieven. De bedoelde infrastructuur zijn de transportinstallaties "VTNbis", "Noord-Zuid" en "Alveringem-Maldegem", die in de zin van de bovenvermelde verordening, bijdragen tot het garanderen van voldoende capaciteit en voldoende flexibiliteit in geval van defecten aan de grootste gasinstallatie, evenals om de permanente bidirectionele capaciteit voor grensoverschrijdende stromen te garanderen. Het specifieke stelsel dat voorzien is voor deze infrastructuur stemt overeen met Verordening nr. 994/2010 die de reguleringsautoriteiten toelaat om gepaste stimulansen toe te kennen teneinde de lidstaten aan te moedigen om hun verplichtingen op het vlak van de bevoorradingszekerheid na te komen. De ontwerpbevestiging vormt dientengevolge een nieuwe wettelijke basis voor dit stelsel.

c) *Stimulansen tot kostenbeheersing*

Art. 21

Omdat de netbeheerder geen controle kan uitoefenen op de evolutie van de niet-beheersbare kosten, bepaalt dit artikel dat het verschil tussen het budget en de werkelijke niet-beheersbare kosten integraal wordt toegewezen aan het totaal inkomen van de volgende tariefperiodes. De netbeheerder is dus niet blootgesteld aan de evolutie van deze

kosten. Daarom is voor dit gedeelte van het totaal inkomen per definitie geen stimulans tot kostenbesparing mogelijk.

Deze bepaling kadert in de geest van richtsnoer 15° bedoeld in artikel 15/5bis, §5 van de Gaswet, dat bepaalt dat de CREG de saldi op de niet-beheersbare kosten definieert en de besteding ervan vastlegt.

Art. 22

Omdat de beheerder van het gasvervoersnet en de beheerder van de opslaginstallaties voor aardgas, de inflatie uitgezonderd, een grote invloed uitoefenen op de evolutie van de beheersbare kosten, bepaalt dit artikel dat, rekening houdende met de reëel vastgestelde inflatie, het verschil tussen het budget en de daadwerkelijke kosten voor 50% wordt toegewezen aan het totale inkomen voor de volgende tariefperiodes en voor 50% aan de betrokken beheerders. Bedoeling van deze splitsing is het afstemmen van de belangen van de beheerders op deze van de netgebruikers door de beheerders stimulansen toe te kennen voor de initiatieven die prijsdalingen mogelijk hebben gemaakt.

Ervan uitgaande dat het volume van de te verwezenlijken investeringen van jaar tot jaar waarschijnlijk sterk zal schommelen tijdens eenzelfde tariefperiode, wordt voortaan gebruik gemaakt van 4 jaarbudgetten in plaats van één enkel budget voor het eerste jaar, vervolgens geïndexeerd voor de 3 volgende jaren. Dat garandeert de netbeheerder dat hij zal beschikken over voldoende middelen tijdens de jaren waarin belangrijke investeringen moeten gebeuren, en waarborgt tegelijkertijd de netgebruiker dat de middelen beperkt worden tijdens de jaren waarin minder investeringen moeten worden gerealiseerd. Verder laat deze nieuwe werkwijze ook toe rekening te houden met de impact van bepaalde investeringen gerealiseerd bij het begin van de regulatoire periode op het bedrag van bepaalde OPEX categorieën tijdens het tweede deel van de regulatoire periode. Zo zal het voortaan bv. mogelijk zijn om tijdens eenzelfde tariefperiode rekening te houden met de daling van de huurkosten ten gevolge van de aankoop van een nieuw gebouw.

Bovendien, en om te voorkomen dat de netbeheerder een ongepaste financiële stimulans verkrijgt door de gebudgetteerde investeringen niet te verwezenlijken om zijn beheersbare kosten te beperken, en aldus te genieten van een stimulans ten gevolge van deze vermindering, wordt bepaald dat het budget voor de beheersbare kosten *ex post* wordt gecorrigeerd in functie van het investeringsprogramma dat in realiteit werd verwezenlijkt. Dit mechanisme is geïnspireerd op het regelgevend kader "RIIO" dat in Groot-Brittannië werd geïmplementeerd en op het *investment budget* dat in Duitsland werd ingevoerd, waar, rekening houdend met de onzekerheden die werden geïdentificeerd in het bedrijfsplan dat

door de netbeheerder werd uitgewerkt, bepaalde gebudgetteerde kosten afhankelijk zijn van de verwezenlijking van bepaalde doelstellingen of van het plaatsvinden van bepaalde gebeurtenissen.

Deze bepaling kadert bovendien in de geest van richtsnoer 19° bedoeld in artikel 15/5bis, §5 van de Gaswet, dat bepaalt dat de tariefmethodologie de netbeheerder moet aanmoedigen om zijn prestaties te verbeteren, en van richtsnoer 15° bedoeld in artikel 15/2, §5 van de Gaswet, dat bepaalt dat de CREG de kostencategorieën bepaalt die niet aan een eventuele regulatoire stimulans zijn onderworpen. De bepaling respecteert ook richtsnoer 4° bedoeld in artikel 15/5bis, §5 van de Gaswet, dat bepaalt dat de tariefmethodologie de evenwichtige ontwikkeling mogelijk maakt van het aardgasvervoersnet, van de opslaginstallaties voor aardgas en/of LNG-installaties, in overeenstemming met de investeringsplannen zoals, in voorkomend geval, goedgekeurd door de bevoegde overheden.

IV.4 Criteria voor de beoordeling van het redelijk karakter van de kosten

Art. 23

Aan de vier bestaande hoofdcriteria voor het beoordelen van de redelijkheid van de elementen van het totaal inkomen en van de investeringsuitgaven werd een vijfde toegevoegd, nl. dat de elementen van het inkomen de vergelijking moeten doorstaan met de overeenstemmende kosten van bedrijven die een vergelijkbare activiteit hebben onder vergelijkbare omstandigheden, daarbij rekening houdend met de reglementaire of gereguleerde specificiteit.

Het gebruik van de benchmarkingtechnieken die aan de grondslag daarvan liggen, wordt voorzien in het richtsnoer bedoeld in artikel 15/5bis, § 5, 16°, van de Gaswet.

Art. 24

- 1. 1ste criterium: nodig zijn voor de uitvoering van de geldende wettelijke en reglementaire verplichtingen die op de beheerder rusten, of voor de veilige en efficiënte exploitatie van de installaties in overeenstemming met de normen van een voorzichtige en toegewijde gasoperator, of om bij te dragen tot een beter gebruikspercentage van de transportinstallaties tegen een redelijke kost**

f) Overwegende dat richtsnoer 18° bedoeld in artikel 15/5bis, §5 van de Gaswet bepaalt dat de kruissubsidiëring tussen gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten niet is

toegestaan, neemt dit criterium de regels over die moeten worden gerespecteerd op het vlak van personeelskosten en financiële lasten om een kruissubsidiëring te vermijden.

De indirecte kosten zijn onder andere de kosten gekoppeld aan de infrastructuur (gebouwen, informaticamateriaal, ...), de kosten voor kantoorautomatisering, de kosten voor opleiding van het personeel en de kosten voor de algemene diensten (human resources, ...) die noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van de vermelde prestaties. Deze indirecte kosten die ten laste zijn van de niet-gereguleerde activiteiten worden bepaald op basis van verdeelsleutels die de netbeheerder voorstelt aan de CREG.

Art. 25

2. 2de criterium: indien van toepassing, de berekenings- en evaluatieregels, methodes, besluiten en/of beslissingen respecteren, die worden opgelegd door de wetgeving, de reglementering, de rechtspraak of de CREG en voor een toereikende verantwoording zorgen

i) Dit criterium verwijst naar richtsnoer 13° bedoeld in artikel 15/5bis, §5 van de Gaswet.

Art. 26

3. 3de criterium: het algemeen belang respecteren

3.1. Algemene bepalingen

Aan de bestaande, algemene bepalingen van dit derde hoofdcriterium, werden een aantal specifieke criteria toegevoegd die gehanteerd zullen worden voor specifieke rubrieken van het totaal inkomen en de investeringsbegroting, zoals investeringsuitgaven (3.2).

3.2. In verband met investeringsuitgaven

Zoals bepaald in artikel 15/5bis, §5, 2° van de Gaswet moet de tariefmethodologie toelaten om het geheel van de kosten op een efficiënte wijze te dekken. Investeringskosten worden gemaakt via de RAB en de afschrijvingen van de netinfrastructuur deel uit van het totaal inkomen van de netbeheerder dat via de tarieven gedekt wordt. De CREG zal nagaan of de investeringen op een efficiënte wijze plaatsvinden. Artikel 26 van de tarifaire methode geeft weer hoe de CREG het efficiënt karakter ervan controleert.

Op basis van artikel 15/5bis, §5, 4° van de Gaswet dient de tariefmethodologie in overeenstemming te zijn met de plannen zodat de netbeheerder over de nodige middelen

beschikt om deze investering uit te voeren. Dit betekent echter niet dat alle kosten van deze investeringen die de netbeheerder voorziet, zondermeer moeten worden aanvaard. De netbeheerder moet immers de noodzakelijke investeringen zo efficiënt mogelijk uitvoeren.

De CREG zal de efficiëntie van deze investeringen beoordelen op basis van een kosten-batenanalyse. De netbeheerder dient dus op basis van een kosten-batenanalyse de verschillende technische-economische opties af te wegen die mogelijk zijn om de investering uit te voeren. De keuze voor de finale uitvoering van de investering dient door de netbeheerder aan de CREG te worden toegelicht op basis van de kosten-batenanalyse en de CREG dient de gekozen optie te aanvaarden.

Art. 27

4. 4de criterium: de elementen van het totaal inkomen kunnen niet vermeden worden door de netbeheerder

d) Bedoeling van dit criterium is te garanderen dat de kosten ten gevolge van transacties met externe ondernemingen marktconform zijn en zich er tegelijkertijd van te vergewissen dat de niet-gereguleerde filialen of verbonden ondernemingen van de netbeheerder geen marges kunnen realiseren door prestaties te factureren tegen een hogere kost dan deze die de netbeheerder zou betalen indien deze prestaties door eigen personeel zouden zijn geleverd.

0

5. 5de criterium: wanneer dergelijke vergelijking mogelijk is, moeten de elementen van het inkomen de vergelijking doorstaan met de overeenstemmende kosten van bedrijven die een vergelijkbare activiteit hebben onder vergelijkbare omstandigheden, daarbij rekening houdend met de reglementaire of gereguleerde specificiteit

Onder deze vijfde hoofding werd niet enkel een bestaand criterium voor de beoordeling van de kosten van de Raden van Bestuur opgenomen, maar werd ook een concreet plafond vastgelegd dat als vergoeding van de voorzitter en de leden van het Directiecomité ten laste mag worden gelegd van de in België gereguleerde activiteiten.

Nu wordt gesteld dat de kosten in verband met de wedden en vergoedingen van de voorzitter en de leden van het Directiecomité van de netbeheerders, die ten laste van de gereguleerde activiteiten worden gelegd, niet hoger mogen zijn dan een *benchmark* met vergelijkbare naburige transmissienetbeheerders.

Het gebruik van de *benchmarking* technieken die aan de grondslag daarvan liggen, wordt voorzien in het richtsnoer bedoeld in artikel ,15/5bis, §5, 16°, van de Gaswet.

IV.5 Procedure inzake indiening en goedkeuring van de tarieven en het totaal inkomen

De bepalingen over de procedure voor de indiening en de goedkeuring van de verschillende tarieven en van het totaal inkomen maken geen deel meer uit van de tariefmethodologie waarover met de beheerders overleg moet worden gepleegd.

Men moet, integendeel, proberen om hierover een overeenkomst met de beheerders te sluiten. Indien men daar niet in slaagt, voorziet de wet een standaard procedure (art. 15/5bis, §8).

Na de ondertekening van een eventuele overeenkomst, zal de CREG dit op haar website bekend maken.

De indiening van het tariefvoorstel gebeurt aan de hand van het *ex ante* rapporteringsmodel.

Net zoals dat voor alle rapporteringsmodellen het geval is, worden ook deze die noodzakelijk zijn voor de onderhavige procedure, gedefinieerd in Bijlage 1 van onderhavige tariefmethodologie.

IV.6 Procedures inzake controle en toepassing van de tarieven

Art. 29

Dit artikel bepaalt 1 maart als datum voor indiening van het jaarlijks tariefverslag met het oog op de controle op de toepassing van de tarieven en de bepaling van de exploitatiesaldi conform art. 15/14, §2, lid 2, 9°bis, respectievelijk art. 15/5bis, § 5, 15°, van de Gaswet. Deze verslaggeving gebeurt aan de hand van het model gedefinieerd in bijlage 1.

Art. 30

Dit artikel bepaalt de termijnen binnen dewelke de CREG en de beheerder om bijkomende inlichtingen kunnen verzoeken, respectievelijk dienen te verstrekken.

Art. 31

Dit artikel bepaalt de termijn binnen dewelke de CREG dient te beslissen over het tariefverslag. Ingeval van afwijzende beslissing worden eveneens de termijnen vastgelegd voor indiening van een aangepast tariefverslag.

Art. 32

Dit artikel bepaalt de finale termijn om te beslissen over het aangepast tariefverslag. Tevens wordt het boekhoudkundig karakter van de vastgestelde saldi bepaald.

Bovendien werden aanpassingen aangebracht om rekening te houden met het einde van de toepassingsperiode van de *Term Sheet* (met andere woorden de laatste paragraaf en de laatste zin van de tweede paragraaf schrappen) die zo eveneens inspelen op een vraag van de beheerders.

Ten slotte werden drie mogelijkheden geïdentificeerd voor het gebruik van de regularisatierekening. Indien op het einde van de regulatoire periode een positief saldo op de regularisatierekening wordt verworven, kan de CREG beslissen om het gedeeltelijk te besteden aan de financiering van investeringen en/of aan het aanvullen van het ontmantelingsfonds. Het resterende saldo zal worden gebruikt ten gunste van de toekomstige tarieven.

Art. 33

Dit artikel bepaalt de termijnen voor indiening en behandeling van het semestrieel tariefverslag.

Art. 34

Dit artikel bepaalt enkele vormvereisten met betrekking tot de voorgaande artikelen (gebruik van het rapporteringsmodel, wijze van communicatie, karakter van de termijnen).

Art. 35

Als aanvulling op de regelmatige schriftelijke tariefverslagen, bepaalt dit artikel twee andere mogelijke wijzen van controle op de toepassing van de tarieven.

Art. 36

Er werd een nieuw artikel toegevoegd om de opvolging van de investeringen te regelen. Deze actie wordt als prioritair beschouwd bij het opstellen van deze tariefmethodologie,

waarbij het vierde richtsnoer van artikel 15/5bis, §5 van de Gaswet wordt geïmplementeerd dat bepaalt dat de tariefmethodologie de evenwichtige ontwikkeling van het net mogelijk moet maken. Gezien het belang van een veilig, betrouwbaar en efficiënt netwerk om de continuïteit in de aardgasvoorziening te waarborgen, en gezien het de wettelijke taak van de CREG is om het redelijk karakter van alle elementen van het totaal inkomen en van de investeringsuitgaven na te gaan, is een opvolging van deze investeringen nodig. Opvolging is nodig vanaf de start van het projectvoorstel en de haalbaarheidsanalyse tot de realisatiefase en de ingebruikneming. Er wordt voorzien in een halfjaarlijkse opvolging van de investeringen. Ook het rapporteringsmodel, gericht op het tariefvoorstel schrijft een aantal elementen terzake voor.

De rapporteringsvereiste geldt eveneens voor de buitendienststelling van activa.

IV.7 Verantwoording door middel van de boekhouding en de administratieve organisatie

Art. 37

Niet in het minst omdat de vennootschapsbelasting een belangrijke rol vervult in het totaal inkomen van de netbeheerder en omdat deze belasting tot stand komt binnen het referentiekader van Belgian GAAP, wordt voor de tariefregulering in België gebruik gemaakt van cijfermateriaal dat tot stand kwam binnen datzelfde referentiekader.

Art. 38

Voor de correcte toepassing van het onderscheid tussen de in België gereguleerde activiteiten van de netbeheerder en hun overige activiteiten vereist dit artikel een specifiek verslag van de Commissaris van de netbeheerder.

Art. 39

Dit artikel legt een boekhoudkundige verplichting op inzake de toewijzing van kosten en opbrengsten aan diensten en categorieën van netgebruikers in uitvoering van de desbetreffende bepaling uit de Gaswet.

Art. 40

Dit artikel geeft een non-exhaustieve opsomming van inlichtingen die de beheerders op verzoek van de CREG dienen op te leveren.

IV.8 Overgangsbepalingen

Art. 41

Dit artikel heft de Voorlopige Tarifaire Methoden op. Zij blijven echter van toepassing teneinde alle aspecten van de tariefregeling voor de periode 2012-2015 te regelen.

Art. 42

Dit artikel bepaalt begin- en einddatum van de volgende regulatoire periode voor wat betreft de beheerder van het aardgasvervoersnet en de beheerder van de opslaginstallatie voor aardgas.

IV.9 Diverse bepalingen

Art. 43

De tariefmethodologie wordt op 1 januari 2015 van kracht.

Commentaar met betrekking tot Bijlage 1: Rapporteringsmodellen voor gebruik door de netbeheerder

Om de tarifaire rapportering tussen de netbeheerder en de CREG te stroomlijnen, worden in de onderhavige bijlage aan de tariefmethodologie twee rapporteringsmodellen gedefinieerd en als bijlage 1 toegevoegd.

De netbeheerder moet deze verplicht gebruiken en deze zowel op papier als onder een elektronisch bewerkbare vorm (MS-Word en MS-Excel) indienen.

Omdat deze modellen specifiek gericht zijn op het tijdstip van de informatieverschaffing (hetzij *ex ante*, hetzij *ex post*) worden zij respectievelijk 'Model *ex ante*' en 'Model *ex post*' genoemd.

V. TARIEFMETHODOLOGIE

Gelet op de Richtlijn 2009/73/EG betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en tot intrekking van Richtlijn 2003/55/EG, in het bijzonder artikel 4.1.a);

Gelet op de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige produkten en andere door middel van leidingen, in het bijzonder de artikels 15/5bis en 15/5quater;

Gelet op de overeenkomsten die op 18 februari 2014 zijn afgesloten tussen de CREG enerzijds en Fluxys Belgium en Fluxys LNG anderzijds en die betrekking hebben op de procedure voor goedkeuring van de tariefmethodologie voor het beheer van het aardgasvervoersnet, het beheer van de opslaginstallatie voor aardgas en de LNG-installatie;

Gelet op de gewijzigde overeenkomsten van 18 februari 2014 en 17 maart 2014 ondertekend op 17 juni 2014;

Gelet op het overleg tussen de CREG enerzijds en Fluxys Belgium en Fluxys LNG anderzijds over het ontwerp van de tariefmethodologie, dat plaatsvond op 2 en 18 juni 2014;

Gelet op de openbare raadpleging over het ontwerp van tariefmethodologie die tussen 1 en 30 september 2014 plaatsvond;

Gelet op het Verslag (RA)141127-CDC-1110/5 van de raadpleging met betrekking tot het Ontwerp van besluit (Z)140626-CDC-1110/4 tot vaststelling van de tariefmethodologie voor het aardgasvervoersnet, de opslaginstallatie voor aardgas en de LNG-installatie;

Gelet op het Aangepast ontwerp van besluit (Z) 141124-CDC-1110/6 van 24 november 2014 tot vaststelling van de tariefmethodologie voor het aardgasvervoersnet, de opslaginstallatie voor aardgas en de LNG-installatie, dat op 1 december 2014 bezorgd werd aan de Kamer van volksvertegenwoordigers;

Gelet op de vergadering van 9 december 2014 en aldaar de vragen gesteld door en de antwoorden verstrekt aan de Voorzitter en de leden van de Kamercommissie Bedrijfsleven Wetenschapsbeleid, Onderwijs, Nationale wetenschappelijke en culturele instellingen, Middenstand en Landbouw;

Overwegende dat de CREG geen verdere vragen, noch opmerkingen mocht ontvangen aangaande het Aangepast ontwerp van besluit (Z) 141124-CDC-1110/6;

Overwegende dat aan alle wettelijke en conventionele verplichtingen in verband met het tot stand komen van de onderhavige tariefmethodologie voldaan werd;

Overwegende dat de CREG de tariefmethodologie aan de beheerder moet bezorgen, ten laatste zes maanden voor de datum waarop het tariefvoorstel voor de regulatoire periode 2016-2019 bij haar moet ingediend worden;

Beslist de CREG het volgende:

V.1 Definities en toepassingsgebied

Art. 1.

Voor de toepassing van deze tariefmethodologie zijn de definities van toepassing uit artikel 1 van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige produkten en andere door middel van leidingen.

Art. 2.

De volgende definities zijn eveneens van toepassing:

- 1° “wet”: de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige produkten en andere door middel van leidingen;
- 2° “commissie”: de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas aangewezen in toepassing van artikel 39, alinea 1 van Richtlijn 2009/73/EG;
- 3° “rapporteringsmodel”: geheel van documenten, tabellen en gegevens, bedoeld in bijlage 1;
- 4° “gedragscode”: de inhoud, onder voorbehoud van zijn formele uitvoering van het Koninklijk Besluit van 23 december 2010 betreffende de gedragscode inzake de toegang tot het aardgasvervoersnet, de opslaginstallatie voor aardgas en de LNG-installatie en tot wijziging van het Koninklijk Besluit van 12 juni 2001 betreffende de algemene voorwaarden voor de levering van aardgas en de toekenningsvoorwaarden van de leveringsvergunningen voor aardgas;

- 5° “dienst”: een geheel van werkzaamheden die ten behoeve van een netgebruiker verricht worden tegen een bepaald gereguleerd tarief;
- 6° “directe kosten”: de kosten waarvoor bij de toerekening een direct verband met een dienst van de netbeheerder kan worden gelegd ;
- 7° “indirecte kosten”: kosten waarvoor bij de toerekening geen direct verband met een dienst van de netbeheerder kan worden gelegd en die verdeeld worden volgens een verdeelsleutel op basis van activiteiten en kostenplaatsen;
- 8° “kostenveroorzakende factor”: parameter gebruikt in *Activity Based Costing* systemen waardoor de kosten aan uitgevoerde activiteiten worden gekoppeld;
- 9° “kostenplaats”: organisatorische of andere eenheden in de onderneming waar de verdeling van de kosten zich op richten kan;
- 10° “kostensoort”: een verzameling van kosten gespecificeerd in functie van hun ontstaansbron in het bedrijfsproces;
- 11° “Commissaris”: de rechtspersoon of natuurlijke persoon aan wie de controle van de jaarrekeningen werd toevertrouwd, in overeenstemming met artikel 130 (en volgende) van het Wetboek van Vennootschappen;
- 12° “exploitatiejaar”: een kalenderjaar;
- 13° “regulatoire periode”: een periode van vier aaneensluitende exploitatiejaren;
- 14° “ontmantelingsfonds”: een fonds dat is opgericht ten voordele van alle klanten samen en dat ernaar streeft hun behoeften betreffende de ontmanteling van de beheerder te financieren. Het bedrag van het fonds wordt vermeld op de overlopende rekeningen van de balans van de beheerder en maakt geen deel uit van het resultaat noch van de eigen middelen van de beheerder. Dit fonds kan enkel worden aangewend mits uitdrukkelijke goedkeuring van de CREG. Als het gefinancierde fonds de laatste kostenevaluatie zou overschrijden, zou het teveel worden toegewezen aan het totaal inkomen van de volgende tariefperiodes, in het voordeel van de netgebruikers, en zou het dus op geen enkele wijze de winstmarge van de netbeheerder spijzen.

Art. 3.

Deze tariefmethodologie is van toepassing op de netbeheerders van het aardgasvervoer, de opslaginstallaties voor aardgas en de LNG-installaties. De Hub-activiteit voor de Belgische markt maakt deel uit van de gereguleerde vervoersactiviteit vanaf 1 januari 2016.

V.2 Algemene tariefstructuur

Art. 4.

§ 1 De tariefstructuur onderscheidt tarieven voor alle diensten voorzien in de programma's inzake vervoer, opslag en LNG zoals bedoeld in artikel 82 van de gedragscode.

§ 2 De tarieven zijn eenheidsprijzen (exclusief BTW) die door de CREG werden goedgekeurd en die door de beheerder in de loop van een bepaald jaar van een regulatoire periode aan de gebruikers van het net gefactureerd worden.

§ 3 Ze zijn opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen en respecteren de principes van non-discriminatie, transparantie en uniformiteit op het grondgebied dat door de beheerder bediend wordt.

Art. 5.

In principe worden de tarieven uitgedrukt in capaciteitseenheden, met uitzondering van de tarieven van de diensten waarvan de belangrijkste kostenveroorzakende factor afwijkt van de hoeveelheid ter beschikking gestelde capaciteit. Dit geldt in het bijzonder voor:

- specifieke tarieven gekoppeld aan het effectief vervoerde volume en die bedoeld zijn om de kosten te dekken die hoofdzakelijk uit dit volume voortvloeien (zoals de aankoopkost van de energie voor de samendrukking gedekt door een tarief dat op een gelijke manier voor alle ingangs- en uitgangspunten van het vervoersnet wordt geïnd);
- specifieke tarieven voor gerichte diensten en/of infrastructuren waarvan de kost niet afhangt van de ter beschikking gestelde hoeveelheid capaciteit maar van andere factoren. Deze tarieven moeten conform de artikelen 13 tot 15 van de Verordening (EG) nr. 715/2009 zijn en de inkomsten verkregen via deze tarieven moeten worden beperkt tot 5% van het totaal inkomen toegestaan voor deze activiteit.

Art. 6.

Om transparante, objectieve en niet-discriminerende tarieven te garanderen en een efficiënt gebruik van de vervoersinstallaties te bevorderen, publiceren de beheerders redelijke en voldoende gedetailleerde informatie over tariefvorming, -methodologie en -structuur.

De gepubliceerde informatie moet de klanten helpen de diensten aangeboden door de beheerders en daaraan gekoppelde tarieven beter te begrijpen.

Art. 7.

De beheerder in kwestie publiceert alle tarieven voor de gereguleerde diensten voor het lopende jaar.

Voor de vervoersactiviteit gaat het met name om:

- a) de tarieven van de capaciteitsproducten, meer in detail;
  - de referentieprijs voor de vaste jaarlijkse capaciteit;
  - de tarifaire verminderingsfactor die moet worden toegepast op de verschillende onderbreekbare capaciteiten;
  - de factoren en formules die moeten worden toegepast om het referentietarief te vormen voor de jaarlijkse capaciteit, de tarieven voor de capaciteitsproducten op korte termijn (per trimester, per maand en per dag);
- b) de tarieven gelinkt aan het effectief vervoerde volume;
- c) de tarieven voor de hubdienst;
- d) de administratiekosten en tariefsupplementen.

Al deze informatie wordt gepubliceerd op de website van de betreffende beheerder en dit zowel in het Frans, Nederlands als in het Engels.

De wijzigingen worden openbaar bekendgemaakt.

V.3 Het totaal inkomen te dekken door de tarieven

V.3.1 Algemeen

Art. 8.

De tarieven dekken het totaal inkomen nodig voor de uitoefening van gereguleerde activiteiten.

Dit totaal inkomen omvat:

- 1) de kosten van de transmissienetbeheerder voor aardgas, de beheerder van de opslaginstallatie voor aardgas en de beheerder van de LNG-installatie, met inbegrip van de afschrijvingen en de financiële lasten;
- 2) de vergoeding van de transmissienetbeheerder voor aardgas, de beheerder van de opslaginstallatie voor aardgas en de beheerder van de LNG-installatie waarin een billijke marge is vervat voor de vergoeding van de kapitalen geïnvesteerd in het net, volgens Art. 15, alsook de stimulansen na toepassing van Art. 22.

V.3.2 Kosten

Art. 9.

Het totaal inkomen omvat de kosten van gereguleerde activiteiten, met uitzondering van kosten die de CREG, in toepassing van de criteria bedoeld in titel V.4, geheel of gedeeltelijk verworpen heeft wegens hun onredelijk karakter.

Art. 10.

De kosten bedoeld in het voorgaande artikel zijn met name, zij het niet uitsluitend, samengesteld uit de volgende elementen:

- 1) de afschrijvingen die in mindering worden gebracht van het gereguleerd actief in toepassing van Art. 15, § 4, met uitzondering van de afschrijvingen op positieve consolidatieverschillen;
- 2) de kosten met betrekking tot de gecontracteerde capaciteiten voor andere activiteiten (capaciteiten voor opslag en de LNG-terminal gecontracteerd door de beheerder van het aardgasvervoersnet die hij nodig heeft om zijn net te kunnen beheren);

- 3) de fiscale verschillen (belasting op de verworpen uitgaven);
- 4) de inresultaatsneming van subsidies in kapitaal en belastingvrije reserves;
- 5) de belastingen, taksen en bijdragen van welke aard dan ook, en de toeslagen opgelegd door de Gaswet en haar uitvoeringsbesluiten, het decreet of de ordonnantie en hun uitvoeringsbesluiten, met uitzondering van de boetes opgelegd aan de netbeheerder en vrijwillige vergoedingen van de beheerder in geval van incidenten op het vervoersnet die het bedrag van de vergoedingen die het Vergoedingsfonds kan uitkeren, zoals voorzien in artikel 28 van de wet van 8 mei 2014, overschrijden;
- 6) de financiële lasten en opbrengsten (op basis van het *embedded debt*-principe);
- 7) de effectief verschuldigde vennootschapsbelasting op de billijke marge bedoeld in artikel 13, na maximale verrekening van alle belastingverminderingen, zoals de fiscale aftrek voor risicokapitaal (“aftrek van notionele intresten”) gebruikt voor de financiering van gereguleerde activiteiten;
- 8) de kostenverminderingen of -vermeerderingen die het gevolg zijn van overdrachten tussen de resultatenrekening en de balans, met inbegrip van de verschillen toegewezen aan het inkomen uit vorige regulatoire periodes (overdracht van de regulatoire vorderingen en schulden), met dien verstande dat de bedoelde overdrachten geen verband houden met werken voor rekening van derden (ontvangen voorschotten en bestellingen in uitvoering);
- 9) de kostenverminderingen die verband houden met terugnemingen van gevormde voorzieningen;
- 10) de personeelslasten;
- 11) de beroepskosten (verplaatsings- en representatiekosten);
- 12) de diensten en diverse goederen gekoppeld aan gereguleerde activiteiten en/of het gereguleerde actief;
- 13) de kosten die betrekking hebben op de aankoop van commodity producten (met inbegrip van aardgas, elektriciteit of stikstof) voor de werking van het net, in het bijzonder voor de compressie of de bijsturing en de kwaliteitsconversie.

De kosten [en verminderingen] bedoeld in de punten 1) tot 9) en 13) worden als niet-beheersbaar beschouwd.

De kosten [en verminderingen] bedoeld in de punten 10), 11) en 12) worden als beheersbaar beschouwd.

Art. 11.

De beheerder van het aardgasvervoersnet, de beheerder van de opslaginstallatie voor aardgas en de beheerder van de LNG-installatie handhaven de kostprijs van de diensten aangeboden aan de gebruikers van de installaties op een zo laag mogelijk niveau door een optimale beheersing van de factoren die deze kostprijs bepalen.

Art. 12.

§ 1 Kruissubsidiëring tussen gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten is niet toegelaten.

§ 2 De toekenning van directe kosten, de verdeling van de indirecte kosten met behulp van kostenveroorzakende factoren, de kostenplaatsen en de verdeelsleutels alsook andere parameters gebruikt voor de prijszetting, dienen op transparante wijze te worden berekend en moeten leiden tot niet-discriminatoire tarieven.

Wat de transmissienetbeheerder betreft, zal de selectie en toepassing van een kostenallocatiemethode gebeuren volgens de betreffende Europese netwerkcode, en dit uiterlijk op de einddatum van haar toepassing.

V.3.3 Vergoeding

V.3.3.1 Algemene principes

Art. 13.

Naast de kosten bedoeld onder V.3.2, dekken de nettarieven eveneens de vergoedingen die aan de netbeheerder kunnen worden toegekend.

Het betreft:

- 1) de billijke marge voor de in de netten geïnvesteerde kapitalen (verder onder V.3.3.2);
- 2) stimulansen als vergoeding voor het realiseren van doelstellingen die de CREG vooraf bepaalde (verder onder V.3.3.3).

V.3.3.2 Billijke marge op de in het net geïnvesteerde kapitalen

Art. 14.

De billijke marge is de normale vergoeding voor de kapitalen geïnvesteed in het net. Ze wordt jaarlijks voor het desbetreffende exploitatiejaar bepaald door vermenigvuldiging van het rendementspercentage bedoeld in Art. 16 met het rekenkundige gemiddelde van de begin- en eindwaarde van het gereguleerde actief bedoeld in Art. 15.

De billijke marge is een netto vergoeding, ná toepassing van de vennootschapsbelasting.

a) Het gereguleerd actief

Art. 15.

§ 1 De waarde van het gereguleerde actief (RAB) bedraagt:

- 1) 2.223.573.783,00 EUR op 31 december 2012 voor de beheerder van het aardgasvervoersnet, waarvan 1.005.130.382,00 EUR meerwaarde;
- 2) 275.567.384,00 EUR op 31 december 2012 voor de beheerder van de opslaginstallatie van aardgas, waarvan 103.332.853,00 EUR meerwaarde;
- 3) 329.960.070,00 EUR op 31 december 2012 voor de beheerder van de LNG-installaties, waarvan 236.300.068,00 EUR meerwaarde.

Ingeval de rechten op de gereguleerde materiële vaste activa wijzigen ingevolge een transactie, wordt de waarde van het gereguleerd actief, met het onderscheid tussen de historische aanschaffingswaarde goedgekeurd door de CREG en de meerwaarde zoals die op het moment van de transactie bij de afstand doende vennootschap voorkomt, overgenomen als de waarde van het gereguleerd actief bij de verkrijgende vennootschap.

§ 2 De waarde van het gereguleerd actief evolueert jaarlijks door:

- 1) de toevoeging van de aanschaffingswaarde van de investeringen van het jaar in materiële en immateriële vaste activa, opgenomen in §3;
- 2) de vermindering met de dat jaar, in overeenstemming met §4 geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen van de gereguleerde materiële en immateriële vaste activa;

- 3) de vermindering met de netto boekwaarde van de in dat jaar buiten gebruik gestelde gereguleerde activa en van het eventuele deel van de meerwaarde met betrekking tot deze activa, zoals bedoeld in Art. 15, § 1;
- 4) de vermindering met de tussenkomsten van derden die in de loop van het jaar geïnd werden;
- 5) de vermindering met de subsidies ontvangen in de loop van het jaar ;
- 6) de evolutie van de behoefte aan bedrijfskapitaal.

De waarde van het gereguleerde actief wordt vermeerderd met de behoefte aan bedrijfskapitaal in plus of in min. De omvang van de behoefte aan bedrijfskapitaal wordt bepaald in functie van de afzonderlijke balans met betrekking tot de desbetreffende gereguleerde activiteit. De behoefte aan bedrijfskapitaal van de beheerder is, op een bepaald moment, gelijk aan het verschil tussen enerzijds de som van de voorraden, de lopende bestellingen in uitvoering, de vorderingen op ten hoogste één jaar, de benodigde operationele liquiditeiten (beperkt tot 1/12de van de aankopen en investeringen en 50% van de uit te keren dividenden) en de overlopende rekeningen van het actief op dat moment en, anderzijds, de som van de renteloze schulden, met name de handelsschulden op ten hoogste één jaar, de ontvangen voorschotten op bestellingen, de schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten, de overige schulden op 1 jaar of meer en de overlopende rekeningen van het passief op dat moment, zoals bedoeld in Bijlage "Minimumindeling van het algemeen rekeningstelsel" van het Koninklijk Besluit van 12 september 1983 tot bepaling van de minimumindeling van een algemeen rekeningstelsel.

Het resultaat van deze bewerkingen vormt de eindwaarde van het gereguleerd actief (RAB) van het betreffende exploitatiejaar en wordt overgenomen als beginwaarde van het gereguleerd actief van het volgende jaar.

§ 3 De verworven materiële en immateriële vaste activa bedoeld in § 2, 1° zijn deze die opgenomen zijn in de goedgekeurde ontwikkelingsplannen, investeringsplannen of aanpassingsplannen, aangevuld met de vervangingsinvesteringen, investeringen voor nieuwe aansluitingen en deze in aanpassingen van bestaande infrastructuur, door de CREG aanvaard als redelijk.

§ 4 De beheerders bepalen het jaarlijkse bedrag van de afschrijvingen bedoeld in § 2, 2° door toepassing van de volgende afschrijvingspercentages op de historische aanschaffingswaarde, zonder rekening te houden met enige restwaarde:

Industriële gebouwen:	3% (33 jaar)
Administratieve gebouwen:	2% (50 jaar)
Leidingen:	2% (50 jaar)
Meet-, ontspannings- en samendrukkingsinstallaties:	3% (33 jaar)
Opslaginstallaties- oppervlaktereservoirs:	2% (50 jaar)
Opslaginstallaties- opslag:	2,5% (40 jaar)
Opslaginstallaties- andere:	3% (33 jaar)
Teletransmissie en optische vezels:	10% (10 jaar)
Gereedschap en meubels:	10% (10 jaar)
Rollend materieel:	20% (5 jaar)
Software en licenties:	20% (5 jaar)

Na overleg met de CREG en rekening houdend met specifieke projecten, kunnen andere activaklassen en afschrijvingspercentages worden goedgekeurd. Indien activa worden gerenoveerd, kunnen de renovatiekosten worden afgeschreven over de helft van de initiële afschrijvingsperiode van de activa.

Het afschrijvingsritme is lineair, tenzij de CREG dit voor bepaalde activa vooraf anders bepaalt.

b) Het rendementpercentage

Art. 16.

In overeenstemming met het *Capital Asset Pricing Model* en in functie van de financiële structuur van de beheerders is het rendementpercentage de som van:

- 1) een risicovrije rente;
- 2) de individuele risicopremie van de beheerders.

Art. 17.

§ 1 De risicovrije rente (RVR) bedoeld in het vorige artikel wordt jaarlijks bepaald als het rekenkundig gemiddelde rendement van de tijdens dat jaar door de Belgische overheid uitgegeven lineaire obligaties (OLO) met een looptijd van 10 jaar zoals gepubliceerd door de Nationale Bank van België, meer bepaald de daggegevens op de secundaire markt.

Bij een OLO-rente kleiner of gelijk aan nul plegen de CREG en de netbeheerders overleg om tot een optimale oplossing te komen.

§ 2 Voor de individuele risicopremie bedoeld in het voorgaande artikel wordt de marktrisicopremie (R_p) jaarlijks met een bètafactor (β) gewogen.

§ 3 De marktrisicopremie (R_p) is vastgelegd op 3,50%.

§ 4 De bètafactor (β) wordt vastgelegd op 0,65 voor de vervoersactiviteit en op 0,78 voor de opslagactiviteiten en voor LNG-terminalling.

§ 5 Omwille van de illiquiditeit van het aandeel van de netbeheerder voor het vervoer van aardgas en de opslaginstallatie voor aardgas worden de risicovrije rente en de risicopremie voor deze beheerders verhoogd met een illiquiditeitscoëfficiënt van 20% (α).

Art. 18.

De financiële structuur van de betrokken netbeheerders (S) is de verhouding, begrensd tot 100%, van zijn eigen vermogen en zijn gereguleerd actief.

De teller en de noemer worden voor het betreffende jaar berekend als het rekenkundig gemiddelde van de beginwaarde na resultaatverwerking en de eindwaarde ervan vóór resultaatverwerking.

Indien de financiële structuur van de beheerders kleiner is dan of gelijk aan 33%, is het rendementspercentage gelijk aan het resultaat van de formule: $S \times (1 + \alpha) \times [RVR + (R_p \times \beta)]$.

Indien de financiële structuur van de beheerders groter is dan 33%, wordt in de formule in voorgaande alinea S gelijkgesteld aan 33% en wordt daarbij het resultaat van volgende formule opgeteld: $(S - 33\%) \times (RVR + 0,70)$.

Art. 19.

§ 1 De beheerders maken het tariefvoorstel op:

- 1) wat de risicovrije rente betreft, op basis van de OLO's met een looptijd van 10 jaar uitgegeven in de loop van de jaren die aan de indiening van het tariefvoorstel voorafgingen, of, indien deze relevanter zijn, op basis van de verwachte prijsnoteringen;
- 2) wat de bètafactor betreft, in overeenstemming met de waarde bepaald in Art. 17, § 4 ;

- 3) wat betreft de financiële structuur S, op basis van de desgevallend gescheiden balans van de beheerders van het laatste volledige exploitatiejaar dat aan de indiening van het tariefvoorstel voorafgaat.

§ 2 De beheerders herberekenen in het tariefverslag de parameters genoemd in § 1 op grond van de werkelijke waarden. De beheerders en de CREG houden met deze herrekende parameters rekening in de procedure bedoeld in titel V.6 van de onderhavige tariefmethodologie bij de bepaling van het verschil tussen enerzijds de werkelijke, aan de beheerders toekomende billijke marge en anderzijds de billijke marge geraamd in het tariefvoorstel.

Art. 20.

Onverminderd artikel 15/5duodecies van de wet kunnen de tarieven van toepassing op de nieuwe installaties of de uitbreidingen van opslag- of LNG-installaties, of op de nieuwe installaties of installatie-uitbreidingen ter bevordering van de bevoorradingzekerheid, teneinde de ontwikkeling op lange termijn te garanderen:

- 1) voorzien in een toepassingsduur die de duur van de tariefperiode overschrijdt, met een maximum van 20 jaar, behoudens toestemming van de CREG rekening houdend met de datum van indienstneming van een specifiek project;
- 2) voorzien in een specifiek niveau van billijke marge, op basis van een pertinente verantwoording en/of een Europese *benchmarking*.

V.3.3.3 Stimulansen tot kostenbeheersing

Art. 21.

Het (positieve of negatieve) verschil tussen het budget van niet-beheersbare kosten goedgekeurd door de CREG en de reële waarde van deze kosten, goedgekeurd in overeenstemming met titel V.6, wordt integraal toegewezen aan het totaal inkomen van de volgende tariefperiodes.

Art. 22.

§ 1 Voor elk jaar van de tariefperiode stellen de netbeheerder voor het vervoer van aardgas en de beheerder van de opslaginstallatie voor aardgas, rubriek per rubriek, een budget van beheersbare kosten voor, met name op basis van de volgende elementen:

- 1) de ontwikkeling van het volume aan investeringen dat is opgenomen in het ontwikkelingsplan van de netbeheerder bedoeld in artikel 15/14, §3, 5° van de Gaswet en in de investeringsplannen goedgekeurd door de bevoegde gewestelijke instanties ;
- 2) de ontwikkeling van het volume aan investeringen dat niet is opgenomen in de ontwikkelings- en investeringsplannen bedoeld in 1);
- 3) de ontwikkeling van het gebouwenpark waarvan de netbeheerder eigenaar is.

§ 2 Dit voorstel van budget van beheersbare kosten wordt door de netbeheerder uitgesplitst in de volgende categorieën:

- 1) de uitgaven in verband met het onderhoud van het bestaande Belgische net;
- 2) de uitgaven in verband met de ontwikkeling van het bestaande Belgische net. Deze uitgaven moeten verder worden verdeeld over de verschillende, individuele investeringen;
- 3) de andere uitgaven die geen direct verband hebben met een specifiek materieel actief.

§ 3 Het bedrag van de vier jaarbudgetten van beheersbare kosten dat door de CREG werd goedgekeurd voor de tariefperiode, maakt het voorwerp uit van een *ex post* correctie in functie van de daadwerkelijk verrichte investeringen en de reële inflatie.

§ 4 Bij wijze van stimulans wordt 50% van het (positieve of negatieve) verschil tussen het budget van beheersbare kosten goedgekeurd door de CREG en gecorrigeerd in overeenstemming met voorgaande paragraaf, en de reële waarde van deze kosten jaarlijks aan de netbeheerder toegewezen. De eventueel op het bedrag van deze stimulans verschuldigde belasting is voor rekening van de netbeheerder.

Het saldo van het verschil wordt toegewezen aan het totaal inkomen van de volgende tariefperiodes.

V.4 Criteria voor de beoordeling van het redelijk karakter van de kosten

Art. 23.

Om als redelijk beschouwd te worden, moeten de elementen van het totaal inkomen, op cumulatieve wijze:

- 1) nodig zijn voor de uitvoering van de wettelijke en reglementaire verplichtingen die in België op de netbeheerders rusten of de veilige en efficiënte exploitatie van installaties conform de normen van een voorzichtige, toegewijde gasoperator, of bijdragen tot een beter gebruikspercentage voor een redelijke prijs;
- 2) indien van toepassing, de berekeningsregels, methodes, besluiten en beslissingen respecteren, die worden opgelegd door de wetgeving, de reglementering, de rechtspraak of de CREG en voor een toereikende verantwoording zorgen;
- 3) verantwoord zijn rekening houdende met het algemeen belang;
- 4) onvermijdelijk zijn voor de beheerders;
- 5) in zoverre deze vergelijking mogelijk is, de vergelijking doorstaan met de overeenstemmende kosten van bedrijven die een vergelijkbare activiteit hebben onder vergelijkbare omstandigheden, daarbij rekening houdend met de reglementaire of gereguleerde specificiteit.

De vijf voornoemde elementen vormen de basiscriteria. Ze worden in het vet weergegeven. Onder elk van deze vijf basiscriteria worden een aantal verduidelijkingen weergegeven. Beide types, zowel deze in het vet aangeduid als de andere zijn evenwaardig.

Art. 24.

1. **1e criterium: nodig zijn voor de uitvoering van de wettelijke en reglementaire verplichtingen die in België op de beheerders rusten of de veilige en efficiënte exploitatie van installaties conform de normen van een voorzichtige, toegewijde gasoperator, of bijdragen tot een beter gebruikspercentage voor een redelijke prijs**
  - a) Ingeval de CREG aantoont dat de beheerder kosten maakt die niet noodzakelijk zijn voor de exploitatie van het net, noch voor het veiligheidsbeleid conform de van kracht zijnde wetgeving en de standaarden in de gasindustrie, dan kan ze de beheerder gericht en specifiek vragen deze kosten te beperken.
  - b) De kostelementen moeten nodig zijn gemaakt voor een correcte toepassing van de bepalingen van de Belgische Gaswet en haar uitvoeringsbesluiten, van de gewestelijke decreten, reglementen en ordonnanties, van de bindende rechtspraak, van de kaderrichtsnoeren goedgekeurd door ACER en van de Europese regelgeving, met inbegrip van bindende netwerkcodes, evenals veiligheidsnormen en exploitatiestandaarden van de gasinfrastructuursector.

- c) De kosten verbonden aan de activiteiten van ENTSO-G moeten redelijk en proportioneel zijn, in overeenstemming met artikel 11 van Verordening (EG) nr. 715/2009.
- d) Behoudens voorafgaande goedkeuring door de CREG, worden de elementen die resulteren uit de naleving van striktere openbare dienstverplichtingen dan die welke opgelegd worden en/of die onvoldoende gerechtvaardigd zijn, in principe verworpen als zijnde onnodig/onredelijk.
- e) Elementen die louter het gevolg zijn van vrijwillige afspraken van de beheerders binnen verenigingen die al dan niet onderworpen zijn aan de Belgische wetgeving en waarover geen formeel voorafgaand akkoord van de CREG werd verkregen, worden voor de veiligheid, efficiëntie en betrouwbaarheid van het net in principe als onnodig beschouwd.
- f) De elementen die verband houden met niet-gereguleerde activiteiten worden als onnodig/onredelijk beschouwd. Teneinde elke kruissubsidiëring tussen gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten te vermijden, moeten de volgende regels absoluut worden toegepast:
  - 1) de directe en indirecte kosten verbonden aan de personeelsleden die structureel werken aan niet-gereguleerde activiteiten in België, worden integraal beschouwd als onnodig/onredelijk voor de in België gereguleerde activiteiten;
  - 2) de directe en indirecte kosten verbonden aan de raad van bestuur, aan de *corporate*-activiteiten alsook aan alle andere gezamenlijke activiteiten met één of meerdere betrokken ondernemingen, die niet gereguleerd zijn in België, worden opgesplitst in gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten op basis van een verdeelsleutel die aan het begin van elke tariefperiode door de beheerders wordt voorgesteld en door de CREG wordt goedgekeurd. Het deel van deze kosten dat aan de niet-gereguleerde activiteiten wordt toegewezen, wordt beschouwd als onnodig/onredelijk voor de in België gereguleerde activiteiten;
  - 3) de gerichte prestaties die voor niet-gereguleerde activiteiten worden geleverd door personeelsleden die aan andere categorieën toebehoren dan die hierboven vermeld, worden als onnodig/onredelijk beschouwd voor de in België gereguleerde activiteiten en worden ten laste gelegd van de niet-gereguleerde activiteiten op basis van de directe en indirecte kosten veroorzaakt door deze prestaties;

- 4) de indirecte kosten ten laste van de niet-gereguleerde activiteiten bedoeld in voornoemde punten 1), 2) en 3) worden bepaald conform de verdeelsleutels opgelegd door de beheerders en goedgekeurd door de CREG;
- 5) indien een verlaging van de financiële rating van de beheerders in verband kan worden gebracht met de voortzetting van één of meerdere niet-gereguleerde activiteiten, dan worden de bijkomende financiële lasten die uit deze verlaging van de rating voortvloeien, als onnodig beschouwd voor de in België gereguleerde activiteiten en integraal ten laste van de niet-gereguleerde activiteiten gelegd.

Art. 25.

2. 2de criterium: indien van toepassing, de berekeningsregels, methodes, besluiten en/of beslissingen respecteren, die worden opgelegd door de wetgeving, de reglementering, de rechtspraak of de CREG en voor een toereikende verantwoording zorgen

- a) De budgetten die de beheerders voorstellen, moeten absoluut uitgaan van de bedragen zoals opgenomen in het laatste tariefverslag dat de CREG heeft goedgekeurd en het rapporteringsmodel in acht nemen. In het kader van de beoordeling van de inspanning tot kostenbeheersing beschouwt de CREG de kostenbesparingen door de beheerders gerealiseerd in het verleden immers als verworven.

Zodoende moeten de beheerders voor elke kostenplaats systematisch een becijferde rechtvaardiging bezorgen voor elk verschil van meer dan 10 % tussen de meest recente gekende definitieve cijfers en de gebudgetteerde cijfers en daarbij met name het volgende preciseren:

- de manier waarop de uitzonderlijke gebeurtenissen/elementen (bv. grotere projecten, stopzetting van een activiteit, ...) (i) die zich voordeden tijdens het jaar waarop het laatste door de CREG goedgekeurde tariefverslag betrekking had en/of (ii) waarop geanticipeerd wordt, voor elk van de jaren van de volgende tariefperiode individueel bekeken in aanmerking werden genomen in het tariefvoorstel;
- de eventueel gebruikte indexatieparameter(s) alsook de gebruikte bronnen en gegevens;
- de manier waarop de resultaten van de reeds gevoerde aanbestedingsprocedures voor de volgende tariefperiode en de reeds

ontvangen offertes van de leveranciers - al dan niet - in aanmerking werden genomen in het tariefvoorstel.

Het gebrek aan rechtvaardiging, met name voor wat betreft de gebruikte hypothesen en indexeringsmethoden, en/of aan onderscheid tussen uitzonderlijke elementen (bv. grote projecten) en recurrente kosten en/of aan voldoende onderverdeling/opsplitsing in de verschillende kosten, zal in principe aanleiding geven tot een verwerping van de kosten.

Toenames van meer dan 10%, die onvoldoende kunnen worden onderbouwd door o.a. offertes van leveranciers, verandering in volumes, etc., zullen in principe worden verworpen.

- b) Elke afwijking in de kosten die het gevolg is van de toepassing van een waarde van één van de volgende parameters die niet aanvaard is door de CREG, zal in principe als onredelijk worden verworpen:
- 1) de wegingsfactor bèta gehanteerd voor de berekening van het rendementspercentage;
  - 2) de waarde van de risicovrije rente gehanteerd voor de berekening van het rendementspercentage;
  - 3) de berekening van factor S als de verhouding tussen het eigen vermogen en de RAB;
  - 4) de waarde van de risicopremie R_p .
- c) Elke afwijking in de kosten die het gevolg is van de foutieve toepassing van de berekening en de evolutie van het gereguleerd actief en van het rendementspercentage zal in principe als onredelijk worden verworpen.
- d) Elke niet gerechtvaardigde afwijking in de kosten die het gevolg is van ramingen die niet door de CREG aanvaard zijn, en informatie met betrekking tot referentiehoeveelheden van verkopen, zal in principe als onredelijk worden verworpen.
- e) Alle niet afdoend verantwoorde bedragen zullen in principe als onredelijk worden verworpen.
- f) De kruissubsidies tussen gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten zullen als onredelijk worden verworpen.
- g) De elementen die het gevolg zijn van het niet correct toepassen van bindende rechtspraak zullen als onredelijk worden verworpen.

- h) Wanneer het een aangepast tariefvoorstel betreft, ingediend tijdens de regulatoire periode na vernietiging van een beslissing door het Hof van Beroep te Brussel, dienen de elementen van het voorgestelde totaal inkomen afgestemd te zijn op de werkelijke waarden die gekend zijn op het ogenblik van de indiening van het nieuwe tariefvoorstel, zoniet zullen zij als onredelijk worden beschouwd.
- i) De aankopen van goederen en diensten, verricht in naleving van de wetgeving betreffende de overheidsopdrachten, worden geacht verricht te zijn tegen de marktprijs, zij het wel, in voorkomend geval, onder het voorbehoud van het beoordelingsbevoegdheid van de CREG.

Art. 26.

3. 3e criterium: respect voor het algemeen belang

3.1. Algemene bepalingen

- a) Elk kostenelement waarvoor de CREG op voldoende wijze kan aantonen dat het geen voorwerp heeft uitgemaakt van voldoende kostenbeheersing zal in principe als onredelijk worden verworpen (bijvoorbeeld, de in acht genomen rentevoet moet in lijn zijn met de rentevoeten voor gelijkaardige leningen en risico's, de aankoopprocedures, de inning van onbetaalde rekeningen, ... moeten doelmatig zijn).

In het kader van de beoordeling van de inspanning tot kostenbeheersing beschouwt de CREG de kostenbesparingen die de beheerders in het verleden gerealiseerd hebben als verworpen.

- b) De elementen die weliswaar eigen zijn aan de bedrijfsvoering van de beheerders, doch omwille van een wettelijk monopolie niet op een overtuigende manier als integraal noodzakelijk voor de netgebruikers kunnen worden geduid, zullen in principe integraal als onredelijk worden beschouwd.
- c) Elk element dat samenhangt met beroepsprocedures inzake tariefstelling ingesteld door de beheerders zal in principe, en rekening houdend met de overlegprocedure terzake uitgevaardigd door de Gaswet, als onredelijk worden beschouwd, tenzij de beheerders in het gelijk worden gesteld.
- d) Alle andere elementen waarvan de CREG voldoende kan aantonen dat zij uitsluitend gericht zijn op het vergroten van de aandeelhouderswaarde ten nadele van de netgebruikers zullen in principe als onredelijk uit de tariefbasis worden verworpen.

- e) De kosten die het gevolg zijn van sancties opgelegd door een bevoegde overheid zullen in principe als onredelijk worden verworpen.

3.2. *In verband met investeringsuitgaven*

§ 1 De CREG beschouwt de kosten van de investeringen die zijn opgenomen in het netontwikkelingsplan (in overeenstemming met de prospectieve studie en TYNDP) als verantwoord indien het kostenefficiënt karakter van de gekozen uitvoeringsopties voor de realisatie van het project wordt aangetoond door middel van een onderlinge vergelijking van de kosten-batenanalyses van de verschillende realisatie-opties.

§ 2 Voor projecten met een investeringskost (*CAPEX*) hoger dan 20.000.000,00 EUR (verspreid over verschillende jaren van één of meerdere tarifaire periode) dient de noodzaak en het efficiënt karakter ook te worden aangetoond op basis van kosten-batenanalyses van de verschillende realisatie-opties.

De kostenbaten-analyse, die de netbeheerder op projecten dient toe te passen, bestaat uit de volgende stappen:

- a) bepalen van de te analyseren investering versus de situatie zonder investering waarbij verschillende technische scenario's worden opgenomen. De technische oplossingen dienen te worden geoptimaliseerd rekening houdende met de energie-efficiëntie;
- b) bepalen van de kosten per scenario: de kosten dienen in volgende categorieën te worden opgesplitst :
  - ontwikkeling- en constructiekosten;
  - kosten voor tijdelijke oplossingen;
  - *environmental impact*;
  - vervangingsinvesteringen gedurende de technische levensduur van de *assets*;
  - ontmantelingskosten;
  - onderhouds- en exploitatiekosten⁴ gedurende de technische levensduur;

---

⁴ Dit betreft zowel de vaste als variabele kosten.

- c) oplisten van de mogelijke effecten per scenario (bevoorradingzekerheid, invloed op kwaliteit en veiligheid, bevordering marktintegratie, impact op het volume, verhoging van het capaciteitsniveau en dienstverlening,...);
- d) kwantificeren van de effecten;
- e) bepalen van het saldo van de kosten en de baten;
- f) analyseren van de kosten en de baten onder de verschillende scenario's;
- g) keuze van de finale optie en opstellen van het uitvoeringsplan (project planning + vastleggen *milestones* en opstelling van een uitgavekalender).

§ 3 Projecten met een investeringskost (*CAPEX*) lager dan 20.000.000,00 EUR, dienen niet systematisch aan de hand van uitgebreide kosten-batenanalyses te worden verantwoord. Die dient dan wel bij het tariefvoorstel te worden gevoegd. In eerste instantie volstaat een verantwoording aan de hand van een uitgebreide toelichting. De CREG heeft evenwel altijd het recht om voor specifieke kleinere projecten kosten-batenanalyses te vragen.

§ 4 De netbeheerder maakt de kosten-batenanalyses of uitgebreide toelichtingen over bij de indiening van zijn tariefvoorstel of bij de herziening van het tariefvoorstel indien de herziening betrekking heeft op een aanpassing van de tarieven als gevolg van een investering in netinfrastructuur.

§ 5 Indien tijdens de lopende regulatoire periode nieuwe grote projecten worden opgestart⁵ [waarvan de totale investeringskosten (*CAPEX*) hoger zijn dan 20.000.000,00 EUR eventueel gespreid over één of meerdere regulatoire periodes], neemt de netbeheerder contact op met de CREG en wordt zowel de technisch-economische noodzaak als de kostenefficiëntie (door middel van kosten-batenanalyses van de verschillende realisatie-opties) door de netbeheerder bewezen.

Art. 27.

4. 4e criterium: de elementen van het totaal inkomen kunnen door de beheerders niet worden vermeden

- a) De afwijkingen in de kosten die het gevolg zijn van het niet of laattijdig toepassen van de wettelijke voorgeschreven en beschikbare procedures, worden in principe als onredelijk verworpen.

---

⁵ Voor de beslissingsfase dient de CREG op de hoogte gebracht en betrokken te worden.

- b) De kosten die het gevolg zijn van een laattijdig ingrijpen van de beheerders of van een kennelijk laattijdige aanvang van de uitvoering worden in principe als onredelijk verworpen.
- c) De afwijking als gevolg van het niet toepassen van kosteneffectieve aankoopprocedures wordt in principe als onredelijk verworpen.
- d) De elementen die het gevolg zijn van het niet correct toepassen van het zogenaamde *at arms length*-principe [marktconformiteit (voor zover er een concurrentiële markt bestaat) in het kader van transacties tussen verbonden ondernemingen] worden in principe verworpen. Verder wordt het verschil dat voortvloeit uit prestaties die door een onderneming worden gefactureerd en dat verband houdt met een grotere kostprijs dan die welke de beheerders zouden hebben gedragen, als eigen personeel de prestatie in kwestie had geleverd, in principe verworpen als zijnde onredelijk.
- e) De kosten die het gevolg zijn van een kennelijk foutieve uitvoering, of gepaard gingen met een verspilling van middelen worden in principe als onredelijk verworpen.
- f) De elementen van het totaal inkomen die werden verworpen / onderwerp uitmaken van een verklaring met voorbehoud na afloop van de controle van de jaarrekening door de Commissaris van de beheerders zullen, in principe, worden verworpen.
- g) De CREG zal in principe die kosten als onredelijk verwerpen waarvan zij kan aantonen dat ze in of vanaf een bepaald exploitatiejaar niet meer of slechts in mindere mate zouden voorkomen.
- h) De CREG verwerpt verder in principe alle effecten op de tarieven voor zover deze het gevolg zijn van kennelijk onredelijk handelen, in die zin dat geen ander persoon, met kennis van zaken, in dezelfde omstandigheden dezelfde handeling zou hebben gesteld.

Art. 28.

5. 5e criterium: de elementen van het inkomen moeten de vergelijking doorstaan met de overeenstemmende kosten van bedrijven die een vergelijkbare activiteit hebben onder vergelijkbare omstandigheden, daarbij rekening houdend met de reglementaire of gereguleerde specificiteit

- a) Met toepassing van artikel 15/5bis, § 5, 16°, van de Gaswet worden de elementen van het totaal inkomen die gekwalificeerd worden als “beheersbaar” als element van een redelijkheidstoets onderworpen worden aan internationale vergelijkingen.

Dergelijke *benchmarking* heeft in de regel als gevolg dat rekening wordt gehouden met een factor voor de verbetering van de productiviteit en van de efficiëntie.

- b) Specifiek voor de vergoedingen van de voorzitter en de leden van het Directiecomité van de beheerders en voor de vergoedingen toegekend aan de leden van de officiële organen (bv. Raad van Bestuur), zullen in principe de kosten worden verworpen die niet aantoonbaar zijn gebaseerd op een methode bepaald door deskundigen terzake, die de redelijkheidstoets ten overstaan van gelijkaardige ondernemingen kan doorstaan. Datzelfde geldt voor alle overige niet gebaremiseerde bezoldigingselementen. In dit verband wordt de aandacht gevestigd op het in onderhavig document opgenomen criterium over de verantwoordingsplicht, in het bijzonder in de gevallen waarin de CREG terzake specifieke vragen stelt.
- c) De vergoeding van de leden van het Directiecomité van de beheerders zal in het kader van een *benchmark* vergeleken worden met de vergoeding van de leden van het Directiecomité van transmissienetbeheerders, die vergelijkbare activiteiten verrichten en die over een netwerk en personeelsbestand beschikken, dat qua grootte en aantal vergelijkbaar is.
- d) De overige elementen van dat deel van het totaal inkomen bedoeld onder a), worden voor de regulatoire periode 2016-2019 niet aan een specifieke *benchmarking* onderworpen. Een *benchmarking* in de loop van diezelfde periode is gericht op de beoordeling van het totaal inkomen voor de daaropvolgende regulatoire periode.

V.5 Procedure inzake indiening en goedkeuring van de tarieven en het totaal inkomen

In overeenstemming met artikel 15/5bis, § 8, van de Gaswet maakt deze procedure niet langer deel uit van de eigenlijke tariefmethodologie, maar maakt zij het voorwerp uit van een overeenkomst tussen de CREG en de beheerders.

V.6 Procedure inzake controle en toepassing van tarieven

Art. 29.

Uiterlijk op 1 maart van elk jaar van de lopende regulatoire periode dienen de beheerders hun tariefverslag over het voorbije exploitatiejaar in drie exemplaren op papier en in een elektronisch bewerkbare versie bij de CREG in.

Het tariefverslag omvat het gerealiseerde totaal inkomen en het saldo dat voortvloeit uit het verschil tussen de vergoeding toegekend aan de beheerder en het gerealiseerde boekhoudkundig resultaat. Het wordt ter goedkeuring aan de CREG voorgelegd aan de hand van een terdege ingevuld rapporteringsmodel (Bijlage 1 van de huidige methodologie).

De (positieve of negatieve) verschillen resulterend uit een afwijking in verkoop of volume in vergelijking met wat in het budget was voorzien, worden toegewezen aan het totaal inkomen van de volgende tariefperiodes.

Art. 30.

De CREG kan gedurende een periode van dertig kalenderdagen na ontvangst van het tariefverslag, eventueel via elektronische post, bijkomende inlichtingen aan de beheerders vragen.

De beheerders verschaffen de gevraagde inlichtingen, eventueel per elektronische post, aan de CREG binnen tien kalenderdagen na de aanvraag, tenzij die aanvraag in functie van de omstandigheden een andere termijn bepaalt.

Art. 31.

§ 1 Binnen vijfenzeventig kalenderdagen na ontvangst van het tariefverslag brengt de CREG de beheerders op de hoogte van haar beslissing tot goedkeuring of afwijzing van het tariefverslag.

§ 2 Ingeval van afwijzende beslissing:

- 1) geeft de CREG aan op welke punten het tariefverslag moet worden aangepast om goedgekeurd te worden;
- 2) hoort de CREG de beheerders op de data voorgesteld door de CREG binnen tien kalenderdagen na de ontvangst van een verzoek daartoe dat uiterlijk vijf kalenderdagen na ontvangst van de afwijzende beslissing moet worden ingediend;
- 3) dienen de beheerders binnen dertig kalenderdagen na ontvangst van de beslissing een aangepast tariefverslag in drie exemplaren op papier en in een elektronisch bewerkbare versie in bij de CREG. De aanpassingen aan het tariefverslag kunnen enkel betrekking hebben op de punten waarop het door de CREG werd afgewezen.

Art. 32.

Binnen dertig kalenderdagen na ontvangst van het aangepast tariefverslag brengt de CREG de beheerders op de hoogte van haar beslissing tot goedkeuring of afwijzing van het aangepaste tariefverslag.

In deze beslissing keurt de CREG definitief het saldo goed tussen het gerealiseerde boekhoudkundige resultaat en de vergoedingen toegekend aan de beheerder.

De saldi op de elementen van het totaal inkomen vormen een vordering dan wel een schuld tegenover de afnemers in hun geheel en worden overgeboekt naar de overlopende rekeningen op de balans van de beheerder. In overeenstemming met de wet, deze tariefmethodologie en de beslissing van de regulator maken zij geen deel uit van het resultaat, noch van het eigen vermogen van de beheerder. In geval van geaccumuleerd positief saldo op het einde van de regulatoire periode kan de CREG besluiten het gedeeltelijk in te zetten voor de financiering van investeringen en/of voorziening voor het ontmantelingsfonds. Het resterende saldo wordt toegewezen aan het totaal inkomen van de volgende tariefperiodes. Deze saldi genereren rechten / verplichtingen aan de aangewezen beheerder om deze via een correctie op de toekomstige tarieven te verrekenen.

Art. 33.

§ 1 Uiterlijk op 15 september van elk jaar van de lopende regulatoire periode dienen de beheerders hun halfjaarlijks tariefverslag voor het eerste semester van het lopende exploitatiejaar, aan de hand van het terdege ingevulde *ex post* rapporteringsmodel, in drie

exemplaren op papier en in een elektronisch bewerkbare versie in bij de CREG (Bijlage 1 van de huidige tariefmethodologie).

§ 2 De CREG kan gedurende een periode van dertig kalenderdagen na ontvangst van het halfjaarlijks tariefverslag, eventueel via elektronische post, bijkomende inlichtingen aan de beheerders vragen.

De beheerders verschaffen de gevraagde inlichtingen, eventueel per elektronische post, aan de CREG binnen tien kalenderdagen volgend op de aanvraag, tenzij die aanvraag in functie van de omstandigheden een andere termijn bepaalt.

Art. 34.

Tenzij anders bepaald, gebeuren de mededelingen die de CREG aan de beheerders doet in uitvoering van bepalingen uit de huidige titel V.6, op het adres vermeld bij het indienen van het tariefverslag, of bij gebreke daaraan, per aangetekend schrijven tegen ontvangstbewijs, of per drager tegen ontvangstbewijs uiterlijk om 17 uur, bij de zetel van de rechtspersoon die als beheerder werd aangesteld.

De termijnen toepasselijk op de CREG zijn termijnen van orde. De termijnen toepasselijk op de beheerders zijn op straffe van geen rekening te moeten houden met de handeling die niet of na het verstrijken ervan wordt uitgevoerd.

Art. 35.

Ter aanvulling van de tariefverslagen kan de CREG de toepassing van de tarieven door de beheerder en de andere marktpartijen eveneens controleren door middel van:

- 1) specifieke interimcontroles als gevolg van opmerkingen van gebruikers en vragen met betrekking tot de concrete tarieftoepassing;
- 2) specifieke controles bij de beheerders ter plaatse, onder meer met het oog op het onderzoek van het redelijk karakter van de elementen van het totaal inkomen en van eventuele kruissubsidiëringen.

Art. 36.

§ 1 De beheerders maken halfjaarlijks op 1 maart en op 15 september een opvolgingsverslag over aan de CREG over de voortgang van de investeringen die opgenomen zijn in het netontwikkelingsplan (in overeenstemming met de prospectieve studie en TYNDP). In dit verslag wordt nader ingegaan op de voortgang van de projecten en de al

gedane uitgaven. Voor projecten met een investeringskost van meer dan 5.000.000,00 EUR en indien er afgeweken wordt van het geplande tijdschema van een project (vertraging, vervroeging, uitstel of eventueel afvoering), van de voorziene uitgaven of van aanvankelijk gekozen opties, dient de netbeheerder de redenen voor de afwijkingen te verantwoorden in het verslag. Voor projecten met een totale investeringskost (CAPEX) hoger dan 5.000.000,00 EUR, maar kleiner dan 20.000.000,00 EUR volstaat een jaarlijkse opvolging. Ze hoeven niet in het verslag van 15 september opgenomen te worden, tenzij er zich onaangekondigde grote meerkosten voordoen. Voor projecten met een investeringskost kleiner dan 5.000.000,00 EUR, volstaat een overzicht van werkelijke uitgaven en voorspelde uitgaven (zonder een individuele uitleg te geven). De CREG heeft altijd het recht om tussentijdse opvolgingsverslagen van specifieke projecten op te vragen indien ze dit nodig acht.

§ 2 Alle opvolgingsrapporten dienen in elektronische vorm te worden opgeleverd volgens de specificaties van de CREG.

§ 3 Samen met de opvolgingsverslagen dient er per project (met een investeringskost van meer dan 5.000.000,00 EUR) een geactualiseerde elektronische fiche geleverd te worden die onder meer volgende informatie bevat:

- benaming / identificatie van het project;
- beschrijving en rechtvaardiging van het project (eventueel referentie naar goedgekeurde ontwikkelings-, investerings- of aanpassingsplannen);
- de gedetailleerde gebudgetteerde kostprijs van het project;
- de eventuele kostenverdeling tussen de verschillende betrokken landen van projecten met een grensoverschrijdende impact;
- de reeds gerealiseerde kosten en spreiding van de geplande kosten in de tijd waarbij belangrijke afwijkingen van de oorspronkelijk gebudgetteerde kostprijs gemotiveerd worden;
- de stand van het project waarbij belangrijke afwijkingen van de oorspronkelijke planning verantwoord worden;
- de voorziene datum van indienststelling.

V.7 Verantwoording door middel van de boekhouding en de administratieve organisatie

Art. 37.

De beheerders bepalen hun totaal inkomen in overeenstemming met het boekhoudkundig referentiestelsel voor de jaarrekeningen van de vennootschappen van toepassing in België.

Indien het totaal inkomen wordt berekend aan de hand van een groep van vennootschappen, worden de geconsolideerde financiële staten opgesteld in overeenstemming met het boekhoudkundig referentiestelsel voor de geconsolideerde jaarrekening van vennootschappen van toepassing in België.

Art. 38.

De beheerders voeren een gescheiden boekhouding voor hun gereguleerde activiteiten en hun andere activiteiten, zoals ze dat zouden doen indien deze activiteiten uitgevoerd zouden worden door juridisch van elkaar verschillende bedrijven. Deze interne boekhouding bevat per activiteit een balans en een resultatenrekening, die aansluit met de grootboekrekeningen.

Het voeren van een gescheiden boekhouding voor de gereguleerde activiteiten en de andere activiteiten houdt in dat er een onderscheid gemaakt wordt tussen:

- de activiteiten als netbeheerder voor het vervoer van aardgas zoals bepaald in artikel 1, 31° van de Gaswet;
- de activiteiten als beheerder voor de opslag van aardgas zoals bepaald in artikel 1, 33° van de Gaswet;
- de activiteiten als beheerder voor LNG-installaties zoals bepaald in artikel 1, 35° van de Gaswet;
- de andere activiteiten.

De beheerders voegen bij hun tariefverslag een verslag van de Commissaris waaruit blijkt dat de verplichting uit voorgaande alinea werd nageleefd.

Art. 39.

De beheerders voeren hun boekhouding zodanig dat een rechtstreeks verband kan worden gelegd tussen de kosten en de opbrengsten per dienst en per klantengroep.

Art. 40.

§ 1 Op verzoek van de CREG verschaft elk van de beheerders toelichting over vooral, maar niet uitsluitend, volgende elementen:

- 1) zijn administratieve organisatie, de interne controleprocedures en de interne beheersingsmaatregelen;
- 2) de waarderingsregels (en hun toepassing), desgevallend ook deze voor het opstellen van de geconsolideerde financiële staten;
- 3) de verantwoording van zijn ramingen;
- 4) de grondslagen om in de interne boekhouding de afzonderlijke rekeningen voor zijn verschillende activiteiten te bepalen;
- 5) de wijzigingen in de structuur en de parameters van de analytische boekhouding tijdens de regulatoire periode;
- 6) de consolidatiegrondslagen.

§ 2 Op gemotiveerde vraag van de CREG spant de netbeheerder zich in om gegevens ter beschikking te stellen die van derden verkregen moeten worden.

V.8 Overgangsbepalingen

Art. 41.

Het Besluit van 24 november 2011 tot vaststelling van voorlopige methoden voor het berekenen en vastleggen van de tarifaire voorwaarden inzake de aansluiting op en toegang tot het aardgasvervoersnet, de opslaginstallaties voor aardgas en de LNG-installaties wordt opgeheven.

Voormeld Besluit blijft echter van toepassing om alle aspecten van de tariefregulering voor de regulatoire periode 2012-2015 af te handelen, met inbegrip van de afsluiting van de saldi met betrekking tot deze periode.

Art. 42.

De volgende regulatoire periode begint op 1 januari 2016 en eindigt op 31 december 2019 voor wat betreft het aardgasvervoersnet en de opslaginstallatie voor aardgas.

V.9 Diverse bepalingen

Art. 43.

De huidige tariefmethodologie wordt op 1 januari 2015 van kracht.

****

Voor de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas:

Laurent JACQUET
Directeur

Marie-Pierre FAUCONNIER
Voorzitster van het Directiecomité

BIJLAGE 1

Rapporteringsmodellen voor gebruik door de beheerders

1. Om de tarifaire rapportering tussen de beheerders en de CREG te stroomlijnen, worden in de onderhavige bijlage aan de tariefmethodologie twee rapporteringsmodellen gedefinieerd. De beheerders moeten deze verplicht gebruiken en deze zowel op papier als onder een elektronisch bewerkbare vorm (MS-Word en MS-Excel) indienen.

Omdat deze modellen specifiek gericht zijn, op het tijdstip van de informatieverschaffing (hetzij *ex ante*, hetzij *ex post*) worden zij respectievelijk 'Model *ex ante*' en 'Model *ex post*' genoemd.

Beide modellen bevatten meerdere componenten die moeten worden gebruikt naargelang de fase van het proces van tarifaire behandeling (oorspronkelijk document, aangepast document of geactualiseerd document).

2. Elke rapporteringsmodel bestaat uit een aantal specifieke documenten, tabellen en gegevens die gericht zijn op een bepaald doel.

a) Het rapporteringsmodel *ex ante* wordt gebruikt voor het indienen van:

- 1) het (eerste) tariefvoorstel van de beheerders, gericht op de volgende regulatoire periode;
- 2) het aangepaste tariefvoorstel van de beheerders, gericht op de volgende regulatoire periode;
- 3) het eventuele tariefvoorstel van de beheerders, als gevolg van het aanbieden van nieuwe diensten, van de aanpassing van bestaande diensten, van de aanpassing van tarieven indien deze niet langer evenredig zouden zijn, of op basis van de noden op de markt.

b) Het rapporteringsmodel *ex post* wordt gebruikt voor het indienen van:

- 1) het tariefverslag over het eerste semester van elk exploitatiejaar van een regulatoire periode (met aanduiding van welke onderdelen eventueel vrijgesteld zijn);

- 2) het tariefverslag na elk exploitatiejaar van een regulatoire periode;
- 3) het door de CREG gevraagd aangepast tariefverslag.

3. De integrale rapporteringsmodellen worden als afzonderlijk document toegevoegd aan onderhavig Besluit.